

TORSDAG 18 JULI. NR 29-30/2013

När mamma blev sjuk i huvudet
Sidan 2

Roms historia i tre plan
Sidan 18

Sid 2 **LEDAREN:** Berättelsen om Päivi Räsänens tal är en sorglig historia med många skikt. För kyrkan är det läge för hälsosam självkritik.

Församlingen ärvde båt
Sidan 8

Ministern som sliter på kyrkan

Inrikesminister Päivi Räsänen väcker mer aggressioner när hon driver sina hjärtefrågor i politiken än då hon tar till hårdhandskarna inom sitt eget politiska revir.

SIDAN 5

En man, en scen, ett evangelium

Sidan 6

DNA-test avslöjar var Chydenius begravdes

Sidan 4

Tips för sommarledsna

Sidan 7

Vanda svenska utan hem

Sidan 5

Pressarna går heta på bibeltryckeriet

SIDAN 9

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Reaktioner med fel adressat

KP ALLT BÖRjade MED att en lokaltidning fanns på plats och rapporterade från ett sammanhang som största delen av finländarna annars hade ryckt på axlarna åt. Inrikesminister Päivi Räsäns famösa inlägg på Folkmissionens sommarevenemang fick återigen räknverket hos eroakirkosta att gå hett. Tusentals finländare klippte banden med den kyrka de dittills hade tillhört. Därför att ...

Här börjar tolkningarna av vad som egentligen hände spreta friskt. I vissa fall har kurvorna dragits så raka i resonemanget att det inte längre spelade så stor roll vad hon faktiskt hade sagt. Paradoxalt nog verkar själva ordalydelsen i det ursprungliga talet ha haft minst betydelse av allt, eftersom så många kommentarer skrivits utan att man verkar ha läst det överhuvudtaget.

Den sorliga historien har många skikt. Ett av dem handlar om partiledaren som sänder politiska testballonger till sina egna, i tron att ingen annan hör. Däri glömde hon att hon också råkar vara hela folkets inrikesminister, alltid och var hon än rör sig. Det är ansvarslost.

Ett annat skikt handlar om reaktionen, där det enda maktmedlet man hade att ta till var det som samma talare har lärt folket att använda förut: utskrivningsknappen. Däri glömde man att adressaten inte var den rätta.

Ytterligare ett skikt handlar om den skog av mikrofoner som stuckits under näsan på semestrande biskopar och kyrkliga höjddare, vilka i vissa fall skyndat sig att säga att just den här medlemmen ju inte är kyrkans representant. Det är visserligen sant ur ett organisations-schematiskt perspektiv, men lär inte just folkkyrkan att alla dess medlemmar är Kyrkan? Eller är det alla utom Päivi Räsänen – och nästa talare vars grodor leder till kyrklig massflykt? Visst är det bra att vara tydlig. Men om kyrkliga nyheter med negativa förtecken uppfattas som en förutsägbar och dåligt regisserad dockteater reser sig åskådarna och går. Besvikelsen gäller inte bara minister Räsänen. Man har helt enkelt fått nog av alltsammans. Det här är en tragedi också för kyrkan och läge för hälsosam självkritik.

Undersökningar visar att kyrkliga nyheter som får stort medialt genomslag leder till att folk skriver ut sig. Det gäller vare sig nyheten är positiv eller negativ, och naturligtvis är en negativ nyhet ett starkare incitament än en positiv. Tolkningen har varit att publiciteten gör att folk får ögonen på en kyrka som de känner att de inte längre har någon relation till.

Men i hettan är det lätt hänt att bara en sanning ryms i taget. I skymundan finns fortfarande kyrkan som sitter på de ensamma och sjukas sängkant, lyssnar på de trasigas livsberättelser, glatt uppmuntrar de unga att tänka gott om sig själva och om det liv de har framför sig. Överallt finns fortfarande den kyrka som inte bara gör – för kyrkan är primärt ingen serviceinstans – utan den kyrka som är: en gemenskap (hur klyschigt det än låter) av tro, hopp och kärlek. Den kärnan borde poleras lika flitigt som den publika imagen.

”Man har helt enkelt fått nog av alltsammans.”

PROFILEN: HEIDI FINNILÄ

”Nu är det på det här viset att mamma är jättesjuk och mamma är också sjuk i huvudet.”

Inget att sopa under mattan

I sex månader gick journalisten Heidi Finnilä omkring med svåra fysiska symptom. Läkarna hittade inget fel på henne och hon fortsatte att jobba. Tillslut insåg hon själv att problemet var psykiskt.

TEXT OCH FOTO: MICHAELA ROSENBACK

För **Heidi Finnilä** har livet alltid rullat på i den högsta växeln. Hon är en hängiven journalist, programledare på Obs debatt, trebarnsmamma och en person som inte är rädd för att väcka diskussion med sina åsikter. Så har det alltid varit, fram till år 2009 då kroppen sade ifrån. Ordentligt.

– Det började med väldigt fysiska symptom och jag förstod inte vad det var jag hade. Först fick jag nackspärr och sedan fortsatte det med smärta överallt. Mina muskler och leder värkte, min mage fungerade inte och maten hölls inte i mig. Jag magrade tio kilo på väldigt kort tid. Eftersom jag magrade så frös jag hela tiden.

Heidi Finnilä växte upp på Drumsö och tillbringade sina barndomssomrar vid sommarstugan på Strömsö i Vasa. I gymnasiet var hon klassens primus och präglades av prestationskrav och en vilja att utträtta något. Under sina studier i Nordiska språk- och litteratur fick hon in foten på Yle och sen har det rullat på.

– Att jag ville bli journalist utkräsliserade sig ganska tidigt. Min drivkraft i det här yrket är att jag i grund och botten är en glad person men också att jag är en väldigt upprörd individ. Om jag inte var journalist så skulle jag skriva insändare varje dag.

Heidi Finnilä hade inte en tanke på att det var just den här höga ambitionsnivån och känslan av att alltid behöva vara den som har helhetsansvaret, både hemma och på jobbet, som gjorde henne sjuk. Inte heller läkarna förstod var det verkliga problemet låg. Därför tog det länge innan hon fick rätt diagnos.

– Läkarna gissade att det var en autoimmunolog reaktion efter ett virus. Det blev en ond cirkel av starka värmemedicineringar och magsår på grund av det. Sedan fick jag lugnande piller på grund av biverkningarna av medicinerna. Och jag bara fortsatte jobba.

Det tog över sex månader innan hon insåg att hennes symptom inte bott-

nade i en fysisk sjukdom.

– Det kom till en punkt när jag sa till den läkare som behandlade mig att ”vet du vad, nu behöver jag en psykiater”. Han svarade mig ”men du är ju inte den typen som drabbas av utbrändhet”. I efterhand har jag insett att det är precis sådana som jag som insjuknar.

Svårt sjuk

När Heidi Finnilä mår som sämst bad hon sin man att ta henne med till en eutanasi-klinik i Schweiz eftersom hon inte klarade av att leva som en misslyckad människa. Han svarade att hon pratar strunt och att hon naturligtvis kommer att bli frisk. Familjen har varit en väldigt viktig spelbricka i Heidis tillfrisknande.

– Jag är så otroligt privilegierad som får ha den familj jag har. Det som jag söker allra mest är att mina barn behövde se det. Men jag tog genast den linjen att det här behöver vi prata om. Det är ingenting vi sopar under mattan. Nu är det på det här viset att mamma är jättesjuk och mamma är också sjuk i huvudet. Vi talade om det och vi stängde aldrig dörrarna till vårt hem och gjorde det till en sjukstuga, utan ungar och vänner kom och gick. Det härligaste var då barnens vänner kom in till mig där jag låg i min säng med värmedynor, filter och 26 grader inne och sa ”Hej, Heidi, har du alls en bättre dag idag?”. Jag tror att det är det viktigaste, våga tala om det.

Hon var sjukskriven i sex månader och återvände efter den tiden till sitt jobb som programledare på Yle.

– Ibland trodde jag att det skulle vara svårt att hitta tillbaka till passionen för journalistiken. När det var som mörkast kunde jag bara titta på Friends och Will & Grace. Jag kunde inte titta på tv och jag kunde inte läsa tidningar. Jag var rädd för att jag aldrig mer skulle klara av det jobbet. Jag minns en gång när jag satt hos mina föräldrar och tittade på ett veten-

skapsprogram med min pappa. Mitt i allt blev jag arg för där stod en kvinnlig, snygg journalist och förklarade någonting. Då tänkte jag att där står hon och här sitter jag och det kommer aldrig mer att bli någonting av mig. Men då sa min pappa att ”nä, vet du, hon har säkert också PMS ibland och inte mår hon säkert heller alltid bra. Hon är nog precis som du”.

Heidi Finnilä minns inte exakt när passionen för jobbet kom tillbaka, men den kom. I dag tycker hon åter igen att hon har världens roligaste jobb.

Att leva lagom

När hon var som allra sjukast så hände det att hon bad. Tron har inte en central roll i hennes vardag men hon tycker att det är viktigt att ständigt föra en diskussion om rätt och fel.

– Lite Gud skadar inte och lite moralfrågor skadar inte heller. För henne är tolerans och respekt de viktigaste rättesnören.

– Jag tror på en högre makt, jag tror på Gud. Det som är komplicerat för mig är treenigheten och jag tycker att det är brutalt med Jesus som hänger på korset. När vi för religiösa samtal här hemma men mina barn som är ganska ateistiska brukar jag säga åt ungarna att kristendomen ändå har lagt en väldigt viktig grund för vår västerländska kultur och den demokrati som vi har. Respekten för varje människa, för mig är det kristendom.

I dag är hon helt frisk men kan fortfarande tycka att det är väldigt svårt att slå ner på takten.

– Tyvärr är det lite så att jag har gått tillbaka till samma tempo och samma krav som jag hade innan jag blev sjuk. Men det jag har lärt mig är att när jag har pressat mig själv under en lång arbetsdag och kommer hem så behöver jag inte ytterligare sätta igång med tvätten utan då får jag lägga mig på soffan och glo.

Heidi Finniläs familj består, förutom av fem personer, också av ett marsvin, en kanin och en hundvalp. De hjälper henne att bli bättre på att inse att hon inte behöver eller ens kan styra över allt.

– Jag kan inte kontrollera allt vad djuren hittar på och för mig är det terapeutiskt att ha sådana okontrollerbara element i mitt liv. Till exempel bet vår kanin sönder vår lädersoffa och nu ser den ut som en schweizerost. Men det är något jag fått lära mig att leva med.

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn (09) 612 615 33/
040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
Tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138

E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Redaktörer:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Sara Ekstrand
tfn (09) 612 615 54

Rolf af Hällström
tfn (09) 612 615 53

Johan Myrskog
tfn (09) 612 615 52

Michaela Rosenback
tfn (09) 612 615 51

Johan Sandberg
(Österbotten)
gsm 050 585 6460

Sofia Torvalds
tfn (09) 612 615 54

Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho

Utgivare:
Fontana Media Ab

Bank: Sampo
IBAN: FI34 8000
1301 1585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Johan Sandberg

Tryck:
Botnia Print, Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn (09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 24% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämnas in din annons utan extra kostnader via annonsverket på www.kyrkpressen.fi! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före.

För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Leif Westerling
gsm 050 329 4444,
fax (09) 278 4138

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
gsm 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar:
tfn (09) 612 615 50,
prenumeration@kyrkpressen.fi.
Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 69 €
Utlandet 84 €

DEN NYASTE familjemedlemmen Shiro, en japansk spets, hjälper Heidi Finnilä att lätta på sitt kontrollbehov. Nu har det gått drygt tre år sedan hon drabbades av utmattningssyndrom.

HEIDI FINNILÄ

BOR PÅ DRUMSÖ TILLSAMMANS MED SIN MAN, TRE BARN, ETT MARSVIN, EN KANIN OCH EN HUND.

STUDERADE NORDISKA SPRÅK- OCH LITTERATUR VID HELSINGFORS UNIVERSITET.

JOBBAR SOM JOURNALIST PÅ YLE, LEDER PROGRAMMET OBS DEBATT.

Pilgrimshärbärke rustas upp på Kökar

FRANCISKUSFEST. Årets Franciskusfest på Kökar, Åland, hade omkring 500 besökare. På programmet stod bland annat en workshop på temat "att avstå" med biskop emeritus **Lennart Koskinen** och författaren **Ulla-Lena Lundberg**.

En mer praktisk programpunkt var städandet av den gamla prästgårds-ladugården – den där kor-

na Äpplan och Godan håller till i Lundbergs roman *Is* – som ska bli ett enkelt pilgrimshärbärke.

Christian Pleijel, som valdes till ny ordförande iför föreningen Franciskus på Kökar rf, berättar att föreningen mottagit en donation om 30 000 svenska kronor.

– De pengarna är i första hand avsedda för pilgrims-

härbärgat.

Till söndagens gudstjänst anlände fyrtio katoliker med buss från Mariehamn. Först hölls en luthersk gudstjänst, sedan en katolsk.

– Många lutheraner valde att stanna kvar på den katolska delen och att gå till nattvarden. De tog inte emot sakramenten, men lät sig välsignas av den ka-

tolske patern, som ett uttryck för att kyrkorna borde vara mer integrerade, berättar Pleijel.

STÄDNING AV ladugården: en frikyrkopastor (Lars Thillman), en ortodox kristen (Ivan från Bulgarien), kyrkoherden (Peter Karlsson) och en biskop (Lennart Koskinen) skyfflar träck.

På jakt efter Chydenius grav

GRAVPLATS. Frågan om var stadens store son Anders Chydenius med säkerhet är begravnen är ännu obesvarad i Karleby. Med hjälp av DNA-prover ska man nu försöka få svar på frågan.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Vad hände med **Anders Chydenius** kropp efter att han dog den 1 februari 1803? Det är tämligen klart att han först lades i en gravkammare på Katarine gravgård. Men den gravkammare som han själv varit med om att beställa utseendet på var en tillfällig vintergrav.

– Vi vet inte med säkerhet var Anders Chydenius grav finns, säger kyrkoherde **Peter Kankkonen** i Karleby svenska församling. Professor **Pentti Virrankoski** som skrivit en bok om hans liv menar att hans grift är på Katarine. Men det finns en lokal tradition som säger att Chydenius drängar tog kroppen och jordade den under kyrkgolvet i Karleby sockenkyrka.

Under medeltiden ville folk begravas så nära kyrkans kor som möjligt. Där ansågs den döde vara bäst skyddad från djävulens ränker. De bästa gravplatserna var alltså under själva kyrkgolvet. När pesten härjade i Karleby under 1710–11 förbjöd myndigheterna att pestoffer begravs i kyrkorna. Pestoffren begravdes utanför staden. Den gravgården började kallas Katarine gravgård 1777.

DNA-prov från ättling

Johan Hydenius som senare blev kyrkoherde i Kelviä publicerade 1765 en kritisk avhandling mot seden att

begrava i kyrkor. Han såg inga bibliska motiveringar till den. Han såg snarare olägenheter som en avskyvärd stank i kyrkan och en smittohärd för dödliga sjukdomar.

Hans avhandling torde ha medverkat till att man helt slutade begrava i kyrkorna. Från 1774 började Karlebyborna bygga gravkammare på Katarine.

När Chydenius dog 1803 var begravning under kyrkgolvet alltså förbjudet. Men Kankkonen ser det ändå som en beaktansvärd teori att han ligger där.

– När man installerade centralvärme i kyrkan på 1953–54 grävde man under korgolvet och fann ett skelett i en sandbädd. Det låg ovanpå **Jakob Chydenius**, Anders pappa. Kraniet fördes till Helsingfors där man gjorde en fantomritning och lät jämföra det med det porträtt han lät måla av sig på 1700-talet. Det finns påfallande likheter.

Anders Chydenius själv hade inga barn, men det hade hans bror **Samuel**. En av hans ättlingar i rakt nedstigande led är villig att ge DNA-prov för att det ska kunna jämföras med det kranium som hittades i sockenkyrkan.

– Nu lever vi i spännande tider. Kan vi verifiera att hans grav är i Karleby sockenkyrka är det en stor sak för hans hemstad, säger Kankkonen. Det är ganska unikt att man inte med säkerhet kunnat påvisa var en så stor man är begravnen.

I Karleby vet man var alla som gravlagts på 1800-talet och senare ligger begravda. För den dokumentationen står apotekaren **Conrad Sovelius** som redan på 1880-talet gjorde en inventering av gravgårdarna. Men Anders Chydenius är ett undantag.

BEGRAVDES BYGDENS store son Anders Chydenius här under kyrkgolvet i Karleby sockenkyrka? Det får ett DNA-prov utvisa. FOTO: KARLEBY SVENSKA FÖRSAMLING/ TAINA LAMMINEN

ANDERS CHYDENIUS

- **Föddes 26** februari 1729 i Sotkamo i Österbotten, dog 1 februari 1803. Var präst, läkare, riksdagsledamot samt nationalekonomisk och politisk skriftställare.
- **Son till** Jakob Chydenius och Hedvig Hornæus. Jakob var kaplan i Sotkamo och senare kyrkoherde i Gamlakarleby.
- **Gift sedan** 1755 med Beata Magdalena Mellberg.
- **Brodern Samuel** (1727–1757) var en känd naturforskare och uppfinnare.
- **Studerade vid** Kungliga Akademien i Åbo och Uppsala universitet. Blev filosofie kandidat i Åbo 1753 och magister 1754. Redan året innan blev han prästvigd och kaplan i Nedervetil. Därifrån flyttades han 1770 som kyrkoherde till Gamlakarleby där han verkade till sin död.
- **Under studietiden** ägnade han sig åt naturvetenskap.

Tillverkade läkemedel, skrev recept och genomförde operationer främst på ögonsjuka. Han uppfann ett ögonvatten samt var en ivrig vän av koppypning. Tillika visade han sig vara en nitisk själasörjare och dugande praktisk jordbrukare.

• **Ägnade sin** lediga tid åt studier i nationalekonomi, främst av Nordencrantz och de franska fysiokraternas skrifter. Gav ut flera skrifter av vilka Den nationale winsten (1765) är den främsta.

• **Valdes av** Österbottens kaplaner som ombud till 1765–1766 års riksdag där han starkt bidrog till lösningen av frågorna om stapelstadsvänget och bondeseglationen. Lyckades genomdriva ett förslag till stånden om censurens avskaffande.

”Kan vi verifiera att hans grav är i Karleby sockenkyrka är det en stor sak för hans hemstad.”

Peter Kankkonen

PÅVEN ÖVERGREPP

Starkare lag skyddar barn

Påve **Franciskus** stärker Vatikanens lagar mot övergrepp på minderåriga. Brott mot barn innefattar därmed även sexuellt utnyttjande av barn. Med förändringen vill Vatikanen bättre anpassa sin lag-

stiftning till internationella riktlinjer, skriver BBC på sin webbplats. Lagen omfattar alla präster och lekman som arbetar i Vatikanstaten. Revideringen är ett steg i påvens kamp att försöka förbättra katolska kyrkans rykte efter de senaste årens övergreppsskandaler.

FOTO: GETTYIMAGES

KYRKAN FRAMTID

”Kyrkans verksamhetskultur måste ställa om klockan till medborgarsamhällets tid. Den behöver medlemmarnas kunskande och inte bara en publik.”
Biskop Irja Askola

VÄRLDEN KORRUPTION

Religiösa minst korruperade

Enligt organisationen Transparency Internationals undersökning anses religiösa institutioner vara betydligt mindre utsatta för korruption än många andra institutioner. Politiska partier hör till de mest korrupta institutionerna liksom polisväsen.

114 000 människor deltog i undersökningen som omfattade 107 länder. 27 procent av de svarande sade sig de senaste året ha betalat en muta för att till exempel kunna köpa en lägenhet. Enligt undersökningen är Finland ett av de minst korruperade länderna.

JU LÄNGRE beslutet om Dickursby kyrka drar ut på tiden, dess mer skjuts drömmen om den svenska församlingens S:t Larsgården på framtiden.

Ingen adress för Vanda svenska församling

MÖGELKYRKA. Ska Vanda stad drabbas av en ödekyrka mitt i Dickursby centrum? Församlingen vill riva och bygga nytt men staden vill ha kvar byggnaden i 1960-talsstil.

TEXT: ROLF AF HÄLLSTRÖM

I juni i år beslöt Dickursby finska församling att överge sin kyrka, den som ligger mitt emot Vanda stadshus. Byggnaden från 1960-talet är sjuk och flera av församlingens anställda har symptom, både på grund av mögel och av asbest som lossnar från slitna golv.

Vanda kyrkliga samfällighet har låtit utföra flera konditionstest och konstaterat att kyrkan blir för dyr att renovera med nuvarande ansträngda finanser. I stället vill samfälligheten riva kyrkan och bygga nytt. Men Museiverket har klasat kyrkan som en skyddad byggnad eftersom den tillsammans med stadshuset bildar en enhetlig, offentlig miljö mitt i Dickursby.

Det är Vanda stad som ska bevilja rivningstillstånd och innan samfälligheten kan bygga nytt behövs en stadsplaneändring som staden ska göra. Samfälligheten har förhandlat med Vanda stad som satsat stora pengar på att renovera sitt stadshus.

– För oss räcker det om fasaderna på kyrkan bibehålls, säger biträdande stadsdirek-

tör **Juha-Veikko Nikulainen**. Det räcker antagligen också för Museiverket, men problemet är att "sjukdomen" delvis sitter just i tegelväggarna. Vanda samfällighet har också andra problembyggnader och har inte råd med en dyr renovering, än mindre med den tilläggsbyggnad som Dickursby kyrka skulle kräva för att bli funktionsduglig. Situationen har gått i stå.

Tikkurilan seurakunta flyttar efter semesterperioden all sin verksamhet till andra utrymmen. Vanda svenska församling har sina utrymmen i en flygelbyggnad till Dickursby kyrka och ska också flytta trots att läget inte är lika akut.

– Våra utrymmen ingår inte i samma ventilationsystem, förklarar tf kyrkoherde **Anu Paavola** men tillägger att församlingen inte kunnat använda källarvåningens utrymmen. På grund av den sjuka byggnaden får man vistas där högst fyra timmar i sträck. Därför har bland annat föräldrakaféet fått flytta.

Paavola säger att man tittat på olika alternativ. ViAnd-kören som övat i Dickursby kyrka har redan flyttat övningarna till Helsingegården, den lokala UF-lokalen. Dit är också dagklubben på väg.

– Vi måste veta var den ska börja. Det är föräldrakväll redan den 15 augusti, säger Paavola.

Men i övrigt saknar församlingen en höstadress.

Räsänenallergi drabbar kyrkan

KONSERVATISM. Inrikesminister Päivi Räsänen upplevs som en belastning både för sin kyrka och sitt parti. Men hennes uttalanden ryms inom kyrkans läroramar och i partiet finns ingen som har axlar breda nog att ta över.

TEXT: ROLF AF HÄLLSTRÖM

Professor **Kimmo Grönlund** vid Åbo Akademi säger att de kristdemokratiska väljarna i ekonomiska frågor är splittade längs den traditionella höger-vänsterskalan. Det gemensamma för kd-väljarna är värdekonserverismen.

– Det är viktigt för en partiledare som **Päivi Räsänen** att tala om det som är gemensamt och använda de kodord som hör hemma i partiet, säger Grönlund.

Folkmissionen, en av väckelserörelserna inom kyrkan, är hemmaplan för minister Räsänen. Folkmissionens ledare stod faddrar när Kristliga förbundet, som partiet då hette, slog igenom på 70-talet.

Väckelserörelserna i all ära, men det är en väldigt liten del av befolkningen för vilken Bibeln är en guide för deras liv.

– Att tala som Räsänen talar låter mycket främmande i sekulära öron. Politiskt är abortfrågan en icke-fråga i dagens Finland, menar Grönlund. Men på den frågan skapade Räsänen själv som ung läkare den plattform som förde henne till riksdagen. I höstas väckte det stor uppmärksamhet när hon som kyrkominister lät frågan dominera sitt tal till kyrkomötet.

Grönlund säger att religionens plats i politiken är aktuell särskilt inom muslimska länder. I Turkiets sekulära storstäder pågår en protest mot premiärminister **Erdogans** muslimska AKP-parti. Krisen i Egypten handlar om den muslimska politiska rörelsens framtid och shariagens ställning. Hos oss reagerar folk om en minister hänvisar till Bibeln. Räsänen talade som partiordför-

ande men hennes uttalanden tolkas alltid som en ministers åsikter. En minister måste hålla sig till rättsstatens principer och praxis.

– Det var det som folk reagerade på, säger Grönlund.

Stiftsdekan **Sixten Ekstrand** som från hösten tar över som chef för kyrkans central för det svenska arbetet säger att Bibeln och luthersk tvärengementslära inte kan jämföras med sharia på det sättet.

– Att införa sharia innebär att religiösa bestämmelser står ovanför lagen, säger Ekstrand. I den lutherska kyrkan utgår man primärt

INRIKESMINISTER PÄIVI Räsänen ryms inom kyrkans läroramar men väcker ändå starka känslor. FOTO: KP-ARKIV/CHRISTA MICKELSSON

från laglydigheten. Det normala är att överhetens bud kommer i första hand. Men blir det en personlig konflikt mellan det egna samvetet och mänskliga bud går samvetet före.

– I Bibeln, kyrkohandboken och den nya kateksen står det klart att en kristen måste älska Gud mer än människor, säger Ekstrand. Det här representerar vår kyrkas officiella lära, godkänd av kyrkomötet på 2000-talet. Till den delen står minister Räsänens tal i linje med den lutherska kyrkans lärouppfattning.

Ekstrand säger att det i

Räsänens tal inte direkt finns någon uppmaning till civil olydnad. Att vilja förändra lagar är legitimt också för en minister.

Grönlund säger att alla KD-väljare inte tänker som Folkmissionen. Under sin föregående ledare **Bjarne Kallis** hade KD en bredare inriktning. Grönlund ser en parallell till KD:s dilemma hos Svenska folkpartiet. Inom SFP drömer vissa om att partiet skulle växa till ett stort liberalt parti med finska röster, andra håller sig strikt till språket. Partiordföranden har en viktig roll och Räsänen håller en mera extrem riktning.

Ekstrand säger att det i

GOSPELHELG GÄSTDIRIGENT

Gospelmusiker inspirerar körer

Amerikanen **Gerald T Smith** är gästdirigent på Gospelhelg 2013 i Helsingfors. Helgen är ett evenemang för alla ungdoms- och gospelkörer.

Redan från barnsben har

Smith haft en nära kontakt till musiken och lärde sig tidigt att spela piano.

– Ofta kom jag hem efter gudstjänsterna och försökte spela sånger jag hört där. Jag smög in i min systers rum och använde hennes lilla hemorgel. På det sättet lärde jag mig snart att spela på gehör.

Nu är Smith ansvarig ledare för all musik- och konstverksamhet i församlingen Mt. Ennon Baptist Church i staden Clinton utanför Washington DC. Bland annat leder han körer och koordinerar församlingens gudstjänster. Men det är genom gospelmusiken han har hittat sitt kall.

– Jag ser det som om jag har en speciell kallelse att göra just gospelmusik och att min uppgift är att dela evangeliets goda budskap om Jesus genom musiken.

Smith är en erfaren dirigent och har hållit gospelworkshoppar i olika länder i närmare tjugo år. Även om länderna är olika tycker han

att alla har mycket gemensamt med varandra.

– Kärleken till Gud och kärleken till gospelmusiken är något som förenar.

Gospelhelg 2013 går av stapeln i september och därmed också Smiths första besök till Finland.

– Jag vet inte så mycket om Finland förutom att

Sverige är grannland och huvudstaden är Helsingfors. Med andra ord ser jag fram emot att möta nya människor som jag får dela gospelupplevelsen med.

PER STENBERG/KP
Information och anmälan till Gospelhelg 2013 (27-29.9.2013) på adressen gospelhelg2013.blogspot.com

ELLIPS

Idrott och tro

På tv-skärmen syns en arena full av hejande idrottsfantaster. På startlinjen står idrottarna. Vältränade, fokuserade, taggade. Redo att göra allt vad de kan för att vinna. Korsa mållinjen först av alla. Spänningen är påtaglig även hemma i soffan.

Jag har alltid fascinerats av tanken på hur alla idrottsmän lyckas behålla motivationen. Hålla blicken fokuserad på det stora målet under månader av svett och träning. Självt ger jag ju upp så fort det lite pickar till i musklerna på min egen jogginggrunda.

Det här kom jag att tänka på när jag läste den nytv-givna andaktsboken *Puls, Om tro och idrott – för vinnare och alla oss andra*. Nyskrivna texter om kristen tro och träningsglädje vill motivera, trösta och uppmuntra unga människor som kämpar med idrottsvärldens krav och förväntningar. Hur tacklar man motgångar när man kämpat och gett sitt allt? På vilket sätt finns Gud med i idrotten? Tänkvärda och personliga texter skrivna av både idrottsutövare och bänkidrottare varvas med bön och bibelord. Puls vill inspirera och ge energi.

Men att kämpa hör inte bara idrotten till. Vi brottas alla för att nå våra mål. Varje dag, stora som små. Om vi är fokuserade så lyckas vi men lika ofta förlorar vi. Som en av textförfattarna konstaterar i en av bokens mer berörande texter är alla med om saker som är jobbiga. Så är det att vara människa. Vår tillvaro pendlar ständigt mellan att vi har det bra och mindre bra. Han kämpade för sitt liv under vattenytan i tsunamikatastrofen. Vi kämpar med våra egna bekymmer. Om vi tror på oss själva och inte ger upp så är oddsen att vi lyckas mycket större.

■ SARA EKSTRAND

Gör sig redo för den stora berättelsen

BERÄTTARKONST. Efter två böcker om Markusevangeliet och några försök att berätta delar av det är kaplan Boris Salo i Jakobstad redo för nästa utmaning: Han ska berätta hela evangeliet.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Jag drivs av en önskan att få komma ut bland folk och berätta vad evangeliet handlar om, säger **Boris Salo**.

Startskottet för Salo var insikten om att de nytestamentliga författarna skrev sina verk för att läsas från början till slut.

– Som författare vill jag inte att någon ska plocka fram två eller tre rader på sidan 75 ur en av mina böcker och hålla en utläggning om det. Vi använder perikopsystemet – ett system med predikotexter för kyrkoåret. Det har sina fördelar men det är väldigt sällan vi tar del av en skrift från början till slut. Och det måste vi på något sätt få tillbaka.

Han fascinerar av styrkan som ligger i berättandet.

– Det är skönt att bara få berätta med Bibelns egna ord utan att komma med en uttolkning eller förklaring.

Skrevs för romarna

Salo kallar Markusevangeliet världslitteraturens mest lästa och översatta verk. Det bygger han på att Bibeln är den överlägset mest spridda boken och att man oftast börjar med Markus- och Johannesevangelierna när Bibeln översätts till ett nytt språk.

– Markus skrev sitt evangelium för att berätta vad kristen tro handlar om för Romarriket. Det är det mest dramatiska evangeliet och det skrevs för en sekulär omgivning. Mycket tyder på att det är en ögonvittnesskildring som Petrus är källan till. Jag tror att vi i dag börjar vara i den situationen att många i Finland inte vet vad evangeliet handlar om.

Föreställningen *Den stora berättelsen* ger Boris Salo i Rotundan i Campus Allegro i Jakobstad under Jakobs Dagar-veckan onsdagen den 24.7 klockan 19. Till sin hjälp har han **Lasse Hjelt** som regissör och **Håkan Streng** som står för musiken.

Håkan Streng kommer att gestalta folkets reaktioner och sjunga några bibeltexter till egna melodier.

– Jag kommer att säga reaktionerna i toner, säger Streng.

– Att ha musik ser jag som ett bra komplement. Det finns saker som aldrig blir rätt hur man än säger det. Hur ska man till exempel gestalta Jesu rop på korset: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? Där kan musiken vara till en hjälp, säger Salo.

Började memorera

Boris Salos intresse för Markusevangeliet har vuxit fram medan han skrivit två böcker om evangeliet.

– I samband med det började jag memorera texten.

Det ledde också till ett samarbete med **Trygve Erikson**. Han skrev pjäsen *Mästarens väg* som uppfördes på Frank Mangs Center i Närpes under två somrar.

I Närpes gjorde Boris Salo rollen som Jesus.

– Jag gillar att stå på scen, men det var skönt att Trygve byggt upp pjäsen med Jesu repliker ur Markusevangeliet. Mina repliker bestod då av det som jag memorerat under flera år. För mig var det en direkt förkunnelse. Jag behövde bara lära mig att spela tillsammans med de övriga.

bra att man undrar om skådespelarna över huvudtaget gör något annat än att bara vara sig själva. Även de yngsta barnen sköter sina roller väl.

Pjäsen är en dokumentation av lokalhistora utan att för den skull vara obegriplig för dem som saknar koppling till Oravais. Handlingen kunde vara förlagd till vilken fabriksort som helst.

Det är ett drama som innehåller det mesta: kärlek, svek, försoning och

mycket humor. Liv tar dramatiskt slut och nytt liv föds. Känslorna kastar mellan skratt och gråt, även bland publiken.

Det är helt klart kvinnornas pjäs. Männerna på fabriksområdet sysselsätter sig med att gömma spriten och organisera föreningslivet. Men runt arbetarbostäderna styr kvinnorna. I den grova jargongen bland arbetarkvinnorna blir männen ibland snudd på objektifierade.

Pjäsen presenterar också en ensam troende Amerikaänka som får sin beskärd del av arbetskamraternas gliringar. I övrigt dominerar inte den andliga dimensionen. Men änkan är inte utstött ur gemenskapen, snarare tvärtom. Här delar alla, oavsett livsåskådning, både glädje och sorg. Det är en gemenskap som sannolikt känns igen på många arbetsplatser än i dag.

Den enkla och vackra

Välbekant men ändå nytt

Mästarens väg var ändå något annat. Nu är han ensam. Men han har redan provat på att berätta olika avsnitt ur evangeliet.

– Jag har berättat evangeliet i två olika omgångar tidigare. Jag har också berättat olika avsnitt ur det i skriftskolan och passionsberättelsen för elever i Pedersöre gymnasium. Då söndagens text varit ur Markus har jag också tagit tillfället i akt och berättat texten i gudstjänsten.

Men ändå känns det som en ny sak att berätta hela evangeliet.

– Det känns lite som att gå ut på vatten. För det handlar om att memorera en så stor textmassa. Föreställningen tar två och en halv timme.

I det här skedet ger han inga löften om flera föreställningar.

– Vi får se hur det känns efter den här första gången. Om det känns bra är jag nog öppen för att göra om det

FÖRBEREDELSENA ÄR i full gång. Boris Salo får hjälp med berättandet av Håkan Streng och Lasse Hjelt.

Änglar på sommar-teater

SOMMARTEATER

Lumpänglar

Oravais Teater

Text och regi: Annika Åman

Musik: Charlotta Kerbs

I rollerna: Alexandra Mangs, Kaija Grannas, Pia Simons, Lena Österberg, Heidi Nyman, Anci Holm, Roland Engström, Ulf

Johansson, Boris Bränn, Conny Kulla, Anders Österberg med flera.

Om livet på textilfabriken i Oravais berättar **Annika Åmans** nyskrivna pjäs som hon också regisserar.

Det märks att hon rör sig i områden hon känner till väl. Hon känner fabriksområdet, spelplatsen och skådespelarna. En del roller sitter så

musiken av **Charlotta Kerbs** förtjänar ett speciellt omnämnande.

Premiärpubliken gav de medverkande välförtjänta stående ovationer. Som den kom med en hälsning från gångna generationer lumpänglar landade en vit fjärl på Annika Åmans arm.

Det var en stark och berörande sommar-teaterkväll, komplett med tillhörande regnskur. Bara myggen saknades.

■ JOHAN SANDBERG

hela också på andra ställen, säger Salo. När han antrar scenen gör han det i rollen som Markus, berättaren. Det är sparsamt med rekvisita, bara en bätkliss och en stol. Den första akten handlar mycket om händelserna vid Genearets sjö.

Ingen traditionell teater

Enligt Lasse Hjelt består utmaningarna i berättandet i att vara trovärdig och fångslande.

– Eftersom det bara finns lite rekvisita så ska det sagda ordet vara det som fångslar. Som regissör försöker jag hjälpa Boris att variera kontakten till pu-

bliken utan att han ska vara alltför påflugan.

Berättandet är ingen traditionell teater. Men det är heller ingen läsning av bibeltexten.

– Det är tre olika grejer, säger Hjelt. När du läser är du mest ensam. När du berättar för du ett samtal med någon annan. Det kan också vara en publik som inte ger något verbalt svar. Teater är mera yvigt än berättandet. Där ingår stora betoningar och väl uttänkta pauser. Nu berättar Boris den här historien som han tycker är värd att föra vidare. Han berättar vad som händer och missar han något väsentligt så tar

han om det, precis som man gör i en naturlig konversation.

Berättartraditionen lever än

Ursprungligen berättade man innehålllet i evangelierna för varandra.

– I något skede skrevs berättelsen ner och man fortsatte berätta för varandra utgående från den skrivna texten, säger Salo. Att var och en läser texten ur sin egen Bibel har egentligen kommit väldigt sent. Det kom dels med reformationen och dels med boktryckarkonsten.

Det finns en berättartradition som lever även i vår tid. Lasse Hjelt har både spelat och regisserat den här sortens uppföranden tidigare.

Salo har sett och hört skådespelare från Uleåborgs teater berätta Markusevangeliet på finska. På finlandsvenskt håll har också Stina Ekblad berättat Lukasevangeliet.

”Det känns lite som att gå ut på vattnet.”

PÅ TVÄREN SARA EKSTRAND

Ändrade planer

Häromdagen hamnade jag ofrivilligt i Karleby. Min tanke var att åka tåg genom

landet till de österbottiska slätterna för att stiga av i Bennäs som så många gånger tidiga-

re. Just den här dagen var det ändå mycket viktigt att jag steg av vid precis rätt station. Min första intervju med en riktig Jakobstadsbo var nämligen inbokad samma eftermiddag. Tidsschemat var väl genomtänkt för att hinna i god tid till avtalad mötesplats. Men en liten

detalj ställde till ett mycket oförutsett problem. Tågdörren gick inte att öppna.

Jag har alltid haft lite svårt för klichéaktiga uttryck men i det här sammanhanget är ett sådant på sin plats. Det blir aldrig som man tänkt sig. När man i förtvivlan står på ett tåg och försöker

öppna en dörr med en modern, högteknologisk, grönt blinkande knapp – utan resultat. Känner hur paniken växer i kroppen. Ser hur övriga passagerare glatt hälsar på sina välkomstkommitteer på perrongen utanför. När perfektionisten inom en inser att minutschemat

kommer att slängas i papperskorgen. Tåget som sakta börjar röra på sig. Nästa, Karleby.

För mig är det ofta ett hårt slag när något går snett. Men än en gång fick mitt välorganiserade jag en liten påminnelse om att det är bäst att skratta när allt

inte går helt enligt planerna. Det finns lösningar på det mesta. En taxi bromsade in framför mitt intervjuobjekt en hel minut tidigare än avtalat. Ingen skada skedd.

Jag kan bara konstatera att om man mot sin vilja hittar sig själv i Karleby så är det inte hela världen.

VÅGA FRÅGA

Lycka är små ting

MARIA SUNDGREN-LILLQVIST är kognitiv psykoterapeut och svarar på läsarfrågor om familj och relationer.

Många som lider av ångest och depression får mera symtom om sommarna då de vanliga rutinerna bryts. Vad kan man göra för att förbättra situationen?

SOMMAR, SEMESTER och sol är för de flesta förknippade med glädje och lycka. Men inte för alla. En del upplever sommaren och våren som en extra tung tid. Nu MÅSTE man vara glad och social! Nu ska man gå på fest och grilla med goda vänner. Nu ska man umgås med släkt som man inte sett röken av under idetiden. Alla dessa måsten och ”alla” glada människor kan kännas som ett hån gentemot ens egen nedstämdhet.

Det kan hända att vi måste acceptera att vi inte hör till den ”lyckliga” skaran utan att vi hör till de mer ”olyckliga”. Åtminstone för tillfället. En tröst kan vara att sommaren, semestern och värmen är övergående. Allt är förgängligt, så även sommaren! Så småningom återgår livet och rutinerna till det normala. Vi får gå till arbete och skola. Vi får fortsätta med våra hobbyer. Festerna tar slut.

Rutiner i samspel med Skalmans väckarklocka är till godo för oss alla. Har vi tendens att bli nedstämda och få ångest under sommaren bör vi se till att sova på nätterna och stiga upp på morgnarna. Även se till att vi äter på någorlunda regelbundna tider. Om vi tycker att dagarna blir för långa och enahanda kan vi se till att ha något program planerat varje dag. Det kan vara att gå på loppis, gå på sommarteater, besöka en vän, gå till biblioteket, hyra en film eller gå på gym. Eller varför inte baka semlor eller plocka bär. Gärna gå en promenad eller springa en tur varje dag. Försök hitta åtminstone tre positiva saker per dag. Det kan vara fåglarnas sång, det kan vara doften från en blommande ros eller sommarpratans fina ord. Kanske gå på en konsert, ta in musiken med alla sinnen, vara totalt närvarande. Inte tänka framåt eller bakåt. Bara vara i nuet, just nu. Blunda och fokusera inåt. Låt dig bli berörd om musiken rör dig.

UNNA DIG att må bra. Besök en frisör eller gå till en massör. Ta ett dopp i havet eller sjön, bada i en riktig bastu. Koka gott kaffe eller te, läs en god bok eller bläddra i en vackerbok. Ring en god vän eller gå på träff med en god vän.

Ett annat sätt att höja vår sinnestämning kan vara att göra något för någon annan. Kanske finns det någon i vår omgivning som är ensam och behöver sällskap. Kanske vi kan besöka en vän eller släkting som vi inte träffat på länge. Ofta är vi rädda för att störa men jag tror inte att vi behöver vara speciellt rädda för det. De flesta blir glada av ett besök.

Man har gjort undersökningar om människors lycka och välmående och kommit fram till att vägen till lycka oftast består av små ting. Jag tror att vi behöver bli bättre på att observera allt som finns runt om oss: både människor och natur. Vi behöver fokusera på människors positiva egenskaper. Att hjälpa andra är också något som bevisligen ger oss välbefinnande. Det goda jag gör ger gott tillbaka till mig. Man brukar säga att glädje smittar och det stämmer.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och editerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

Fyra gubbar och en båt

TRÄFFPUNKT. Nästa vecka sjösätts Ingå församlings förbindelsebåt, upprustad av ett kunnigt gäng på tio frivilliga som samlats inom församlingens ”träffpunkt för gubbar”. – I en skärgårdsförsamling ska församlingen syssla med samma saker som medlemmarna, säger församlingspastor Tom Hellsten.

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

Den nymålade båten ser enorm ut där den står ensam på sin trailer i en annars tom vinterupplägningshall för båtar. Fyra karlar håller på att plocka ner ställningarna för plasttältet som täckt båten under målningen. En man i blå snickaroverall balanserar högst upp när det hörs en smäll.

– Söta öde, säger **Karel Kakko** nere på båtdeck. Det är en liten pik ”oss karlar emellan” åt projektets primus motor, församlingspastor **Tom Hellsten**, som odlat just det uttrycket när det smällt på fingrarna. Starkare kraftuttryck än så anses inte lämpliga för en präst, speciellt inte här där det är högt till tak som i en kyrka.

Kakko tittar med godkännande min på den blåmålade båten medan han drar bort jesusteppen som skyddar avvisarlisten under målningen (alltså grejen som går runt båten och tar emot stötarna). Han är marinarkitekt till utbildningen, jobbar som redaktör på motorbåtstidskriften *Kippari* och är en av de experter som båtclubbarnas folk vänder sig till när det behövs ett konditionsutlånade i samband med båtaffärer. Tycker ett superproffs som han att båten är sjöduglig och anpassad för vad den ska användas till kan församlingen vara lugn.

Den del av skrovet som ska ligga i vattnet får vänta med färg till nästa år.

– Den här säsongen är så pass kort, säger Kakko och ger en liten föreläsning om dagens miljövänliga bottenmålningsteknik med självpolerande färger som släpper tunna lager av färg med vidhängande alger och snäckor.

Slipandet och tejpandet var arbetsdrygt. Det tog tiotals dagsverken.

– Själva målandet gick sedan relativt snabbt, säger **Ossi Väänänen**, pensionerad maskiningenjör och en av tioalet aktiva i ”båtklubben”.

Carl Johan Westin kör fram sin traktor, kopplar på båttrailern och drar ut den 8,7 meter långa skönheten i dagsljuset. Westin har nyss pensionerat sig från jordbruket som han haft uppe i Bredslätt by men har alla maskiner kvar. Dagens jordbrukare är ju egentligen metallarbetare, Westin har både svarv och svets i sin verkstad.

Alla tre verkar påfallande nöjda med den här typens församlingsaktivitet. Dessutom är båten inget självändamål utan har en plats i församlingens verksamhetsplan.

MÅLNINGEN HAR lyckats bra, säger från vänster Tom Hellsten, Karel Kakko, Karl-Erik Westin och Ossi Väänänen. Sammanlagt har runt tio personer deltagit i Ingå församlings båtclubb.

FÖRSAMLINGSPASTOR TOM Hellsten är nöjd med den nygamla församlingsbåten.

Tar emot båtdonationer

Projektet med en församlingsbåt startade lämpligt nog vid ett förrättningskaffe. Pastor Hellsten hade förrättat välsignelse av hemmet hos Karel Kakko som flyttade till Ingå med sin familj senaste sommar. Hellsten är lycklig ägare av bland annat en sex meters ombyggd mahognybåt och Kakko som sagt superproffs i branschen. Att de kom att prata båtar vid kaffet var inte långsökt precis. Dessutom hade Hellsten redan länge funderat på en lämplig verksamhetsform att erbjuda för ”den grupp församlingsbor som är svårast att nå”.

Kyrkoherde **Torsten Sandells** funderingar följde samma linjer – han är delägare i en elvametersbåt – så diskussionen ledde till att församling-

en satte in en annons i lokaltidningen om att den tar emot båtdonationer. Samtidigt tipsade man om att detta var ett projekt lämpligt för herrar i mogen ålder.

– Vi erbjöds femton olika båtar, säger Hellsten som jobbat i Ingå församling sedan 2011. Det var båtar i mycket varierande skick och storlek, ända från en 12 meters båt från 1908 som seglat på norska Atlantvatten till mindre fiskarbåtar. En och annan kanske också mindre väl hållen.

Del i verksamhetsplan

Båten skulle inte bara vara ett renoveringsobjekt utan ingå som en del i församlingens verksamhetsplan att bättre nyttja sina markresurser. Ingå församling äger flera holmar, bland annat största delen av Stora Fagerö, en naturskön holme på hela 70 hektar rakt utanför Ingå småbåtshamn. Där rustar församlingen som bäst upp ett fiskartorp som utfärdsmål.

Så församlingen kunde välja och vraka. Bäst lämpad var en akterruffad – en båt där kajutan ligger i bakre delen av båten – Sunmar 8700 i glasfiber.

– Den har ett stort fördäck och är ypperlig att forsla material med, säger Kakko. Det går bra att forsla folk också, tolv personer ryms fint.

Redan i sommar ska det bli aktuellt med en del turer, till Stora Fagerö och Jussarö bland annat. Också transporterna till församlingens lägergård Rövass är aktuella. Det går visserligen också att åka landvägen ut till lä-

gergården på Orslandet som ligger på skärgårdssidan av Barösund. Men stillenligare är förstas att åka båt från Ingå hamn.

Trots att båten ser stor ut är den så pass liten att det inte krävs några förarpapper för att köra den.

– Vi kommer att ordna med utbildning så att praktiskt taget alla i klubben kan köra båten. Jag hoppas på att tre, fyra av dem kan ställa upp som förare, säger Hellsten.

Namn efter kyrkan

Själva båten är alltså en donation och de tio gubbarna har gjort många dagsverken. På Ingådagen för någon vecka sedan ordnade församlingen med lotteri.

– Allt har tiggats ihop, säger Tom Hellsten om båtprojektet.

Församlingen har haft goda kontakter genom sina frivilliga. En av karlarna i projektet har tidigare jobbat hos färgfirman Hempels som sponsrat all färg som gått åt till glasfiberskrovet.

I sjön ska båten om en vecka. Namnet är redan avslöjat i lokalpressen men ett fempoängstips kunde vara att gråstenskyrkan i Ingå är tillägnad detta sjöfararnas skyddshelgon. Fyra poäng att det kan skrivas med både c och k. Tre poäng att julgubben härstammar från detta helgon.

Nere vid lägergården Rövass ligger redan den andra båten som församlingen tagit emot, en fin Summabyggt fiskarbåt med förhytt. Den kräver mer omfattande reparationer och blir ett större projekt än glasfiberbåten. Men det är en sak för nästa höst.

”Den har ett stort fördäck och är ypperlig att forsla material med.”

Karel Kakko

MIKKO RYYPPO packar ner Nya testamenten för leverans till Gideoniterna i Ryssland.

Här trycks över fem miljoner biblar per år

BIBELTRYCK. Fem och en halv miljoner biblar och annan litteratur med kristen koppling kommer varje år ut ur tryckpressarna i St Michel Print. Tryckeriet är det enda i Norden som kan trycka och binda böcker på tunnpaper.

TEXT OCH FOTO:
JOHAN SANDBERG

Men det är inte bara evangelium som trycks i S:t Michel. Här trycks också lagen. De senaste upplagorna av lagböcker från Finland, Sverige och Norge härstammar härifrån.

– Den svenska lagboken Sveriges Rikes Lag är lite intressant, säger **Heikki Suomala**, vd för St Michel Print.

Den senaste upplagan av Sveriges lag har 4 700 sidor och är 76 millimeter tjock. Den närmar sig 80 millimeter, gränsen för hur tjocka verk tryckeriet klarar av att binda till en bok.

– Tekniskt kan vi gå upp till närmare 5 000 sidor, säger Suomala. Lagen har getts ut i ett band i över 150 år. Nästa upplaga av Finlands lag som trycks i sommar kommer också i ett band.

Sammanlagt trycker St Michel Print mellan sju och åtta miljoner böcker på tunnpaper per år. Lagböckernas andel är cirka tio procent. Dessutom trycker tryckeriet farmaceutiska kataloger, ordböcker och lite bipacksedlar för medicinförpackningar. Största andelen, närmare två tredjedelar av produktionen, hör ändå till det tryckeriet kallar religiös litteratur.

– Men det är bara kristna böcker vi trycker. Det har vi ett principbeslut på.

”Varje år kommer det nya språk att jobba med.”
Heikki Suomala

Global bibelvärld

De flesta böcker som St Michel Print trycker är Nya testamenten. Men man trycker också hela Biblar, psalmböcker och andra kristna böcker på tunnpaper.

– Från början av åttiotalet har vi tryckt biblar för trettio länder på 52 olika språk, säger Suomala. Varje år kommer det nya språk att jobba med. Bibelvärlden är global och otroligt intressant i dag.

Det innebär också en hel del resdagar för Suomala och övriga försäljare.

– Jag har i medeltal 70–80 resdagar per år. I fjol blev det ganska många, 110 resdagar. Den enda möjligheten att klara sig på marknaden är att vara aktiv.

Följaktligen går åttio procent av produktionen på export. Största delen går till Ryssland (17 procent), Ukraina (9 procent), Sverige och Norge (8 procent), Tyskland och Rumänien (7 procent) och Malawi (4 procent). De senaste tio åren har tryckeriet sålt till 61 länder. Böcker på ryska och tyska har dominerat. Men det har blivit allt fler spanska böcker.

– Läget varierar från år till år. I dag motsvarar ryskan cirka 25 procent av produktionen och tyskan mellan fem och tio procent. I allmänhet har vi

tryckt relativt många böcker för CEE-området (Central- och Östeuropa).

Ur bokhyllan plockar Suomala fram en bibel som företaget tryckt på tshiluba, ett språk som mindre än två miljoner personer talar i Kongo.

– Afrika är ett av de snabbast växande områdena för biblar i dag, men också Asien och Sydamerika.

De viktiga fonterna

För tryckeriet innebär varje nytt språk att man måste kontrollera att programvaran stöder språket.

– Vi dubbelcheckar att vi har alla de fonter vi behöver.

En av de stora och långvariga kunderna är Gideoniterna.

– Vi har tryckt åt Gideoniterna till cirka 30 länder, alla CEE-länder, Ryssland och Ukraina men också flera länder i Afrika.

Tunnpapperssegmentet är ändå smalt. Av de trehundra bokförlagen i Finland är det endast femton som har något att göra med tunnpaper.

– Vi har samarbetat praktiskt taget med alla bibelförlag i Finland och Sverige. Ärligen samarbetar vi med mellan 70–80 bokförlag.

För St Michel Print är kundservicen

HEIKKI SUOMALA, vd för St Michel Print, tycker att bibelvärlden är global och ytterst intressant. Markku Puntanen till vänster.

viktig. Det är också språkkunskaper. Den här intervjun gjordes på svenska. Också alla de anställda Kyrkpressen mötte på tryckeriets kontor talar svenska.

– Alla tror att alla i Sverige kan engelska. Men så är inte fallet.

Själv har Suomala lärt sig svenska genom sitt tidigare jobb inom skogsmaskinsindustrin.

– Det är lite svårt att få personal som talar flera språk och har hög motivation till S:t Michel. Men det finns ändå folk som gärna flyttar till staden från en större ort när barnen börjar gå i skolan.

Pappret är tunnare

Papperstjockleken som St Michel Print trycker på varierar mellan 25 och 50 gram per kvadratmeter. Vanligtvis används 31 grams papper.

– För att vara tunnare är det ganska tjockt, säger Suomala.

Som jämförelse kan nämnas att vanligt tidningspapper är cirka 43 gram medan kopieringspapper är cirka 80 gram.

– Bibelpappret är i princip samma papper som används i cigaretter. Det är baserat på kemisk cellulosa.

St Michel Print köper tunnappret från Tervakoski som specialiserat sig på bestruket papper. Det har en slätare och glansigare yta som står emot fukt bättre.

– De flesta bibelpapperstillverkarna gör obestruket papper. Det bestrukna pappret har en högre kvalitet vilket ger oss en fördel.

Pappersfabriken i Tervakoski hör numera till österrikiska Delfort Group. Fabriken är Finlands äldsta pappersfabrik och den har tidigare ägts bland andra av Finlands Bank.

Enligt Suomala finns det flera fördelar med att trycka på tunnare papper jämfört med tjockare papper. Förutom att

”Om allt inom EU som i dag trycks på 70 grams papper skulle tryckas på 40 eller 50 grams papper kunde vi förminska transportkostnaderna i hela Europa.”

Heikki Suomala

boken ser elegant ut hålls den också öppen när man slår upp den.

– Men det finns också en logistisk aspekt, säger han. Ju tunnare papper som används desto flera böcker ryms i en container. Om allt inom EU som i dag trycks på 70 grams papper skulle tryckas på 40 eller 50 grams papper kunde vi förminska transportkostnaderna i hela Europa. Det som kräver fjorton lastbilar att transportera kan minskas till åtta lastbilar.

Det kemiskt framställda pappret kräver också mindre energi i tillverkningsprocessen än det mekaniska.

Att trycka på tunnare papper kräver speciell yrkeskunskap. Erfarenheten är viktig, både för dem som jobbar i bokbinderiet och i tryckeriet.

– Vi har nyanställt erfarna tryckare som kan och vet allt om att trycka när de kommer. Efter några veckor konstaterar de att lärotiden bara börjat.

Suomala berättar att skillnaden består i hur man justerar maskinerna och med vilken hastighet man kör dem. De ska gå långsammare än i normala tryckpressar. I binderiet handlar det mycket om tryckluftsteknik.

Tidningshus med bilförsäljning

Tryckeriet i S:t Michel har anor från 1889. Då grundade läraren Jaakko Haniel Päiväranta en tidning och ett tryckeri under namnet Suomi. Under kriget, då huvudstaben var förlagd till S:t Michel, anlätade staben tryckeriet.

Numera går tidningen och koncernen under namnet Länsi-Savo. I koncernen ingår också tidningen Itä-Savo som utkommer i Nyslott, nio veckotidningar, en lokalradio och St Michel Print. Och en bilåterförsäljning.

En bilförsäljning?

– Ja, min far Esko som var vd tidigare har en bakgrund som köpman. Han ha-

de också erfarenhet av bilhandel. Butiken var till salu och Länsi-Savo köpte den, förklarar Jukka Tikka, Länsi-Savos nuvarande styrelseordförande.

Koncernen omsätter 60 miljoner euro och har 400 anställda. St Michel Print omsatte cirka nio miljoner euro 2012 och har sextio anställda. Familjen Tikka är koncernens största ägare.

– Att det är ett familjeföretag med lång historia märks på att vår långsiktiga vision är att stanna kvar. I större bolag som ägs av investerare kan allt hända över en natt.

Tolkovaja Biblia var först

St Michel Print specialiserade sig på tunnare papper på åttiotalet. Idén kom från företagets dåvarande tryckeridirektör. EvangeliiPress i Örebro hade fått en stor beställning av ortodoxa Tolkovaja Biblia i Ryssland. EvangeliiPress behövde tilläggskapacitet och Länsi-Savo hade en ny Timson-tryckmaskin i rätt format.

– Något andligt intresse låg inte bakom satsningen, säger Tikka.

Tolkovaja Biblia blev det första större bibelprojektet som trycktes i S:t Michel.

– Jag har hört att en ortodox präst kom från Ryssland till S:t Michel för att välsigna den första lastbilen som lämnade tryckeriet, säger Suomala.

På nittiotalet sålde St Michel Print ut sitt arktryck till en av sina anställda som fortsatte verksamheten i ett nytt bolag.

– Det är en klar linjedragning att satsa endast på tunnare papper.

I dag har St Michel Print fyra Timson-tryckpressar samt maskiner för bokbindning. För fyra år sedan övergick tryckeriet till CTP-printer som skriver ut direkt på tryckplåten.

– Vi var troligen det sista tryckeriet i Finland som arbetade med konven-

tionell film. Vi hade svårt att hitta en printer för våra behov.

Inga synergieffekter

Koncernens tidningar har egna tryckpressar och trycks inte på St Michel Print.

– Dagstidningarna är vår huvudprodukt, säger Tikka.

Länsi-Savo som kommer ut i S:t Michel har en upplaga på 22 000 och Itä-Savo i Nyslott 16 000.

– Vi har bekymmer med upplagan – den sjunker två-tre procent om året, säger Tikka. Men många av våra läsare är äldre och den digitala revolutionen är inte lika häftig. Men upplagan sjunker, det hjälps inte.

Några större synergieffekter av att trycka både tidningar och på tunnare papper ser Tikka inte.

– Men de hänger ändå ihop och båda branscherna är ytterst intressanta. Tidningarna är lokala medan marknaden för tunnare papperstryck är global.

Religionen intresserar

De främsta konkurrenterna till St Michel Print finns i Kina och Indien. I Europa finns tolv konkurrenter och någon även i Sydamerika.

– Vår fördel jämfört med Kina är att leveranstiden i Kina är lång, fem till sex veckor. Dessutom ökar prisnivån där hela tiden. Många kunder har också reagerat på att det är svårt att skapa långvariga relationer till Kina då personalomsättningen där är stor. De unga kineserna är karriärmedvetna och byter ofta arbetsplats, säger Suomala.

Suomala har lagt märke till att många kunder intresserar sig för religionen i Finland.

– Vi diskuterar rätt ofta skillnaden mellan att vara lutheran, katolik eller ortodox. Det görs ändå ingen stor sak av det.

SVERIGES LAG. 4 700 sidor och 76 millimeter tjock.

LÅDOR MED psalmböcker till församlingarna i Borgå stift.

BIBELPÄRMAR PÅ polska.

LASSI PYKKÄNEN mäter trycksvärtan i en rysk Bibel.

BIBELBÖCKER PÅ 2 544 SPRÅK

• **Bibeln** är världens mest översatta bok. I slutet av 2012 var åtminstone en hel bok i Bibeln översatt till 2 544 språk. I dagens läge är Nya eller Gamla testamentet tillgängligt på 1 249 språk och hela bibeln på 486 språk. Att översätta hela Bibeln tar i medeltal 12 år. Man uppskattar att det finns 6 000–7 000 språk i världen.

• **Inom ramen** för projektet Bibeln till Finlands släkter utkom i fjol Psaltaren på vepsä (östersjöfinskt språk), Jonas bok på livvi (karelskt språk) och Johannevangeliet på mansiska (sibiriskt språk).

• ”**En god** bibelöversättning är trogen de hebreiska och grekiska grundtexterna, är språkligt av hög kvalitet och beaktar den antropologiska och kulturella kontexten”, säger chefen för bibelöversättningsarbetet vid Finska Bibelsällskapet, Seppo Sipilä.

• **Hundra olika** språk når över 500 miljoner läsare.

• **De förenade** bibelsällskapen (The United Bible Societies, UBS) startade i slutet av 2012 ett projekt inom vilket bibelsällskapens översättare inom 1 000 da-

gar, dvs. inom ungefär tre år, ska göra 100 nya översättningar. Av de här 100 är 45 de första översättningarna någonsin, en fullständig bibelöversättning utkommer på 29 språk och en nyare översättning av en redan befintlig utgåva på 26 språk.

• **Sammanlagt** når de här 100 olika bibelöversättningarna över 500 miljoner människor. Översättningarna har en stor andlig betydelse för såväl enskilda kristna, kyrkor som hela folkgrupper.

• **Nätverket Förenade** bibelsällskapen är världens största aktör inom bibelöversättning och -utgivning. Nätverket är med i 450 bibelöversättningsprojekt i olika delar av världen. Finska bibelsällskapet är medlem i nätverket Förenade bibelsällskapen. (KT)

HÄR GÖRS det pärmar med guldtryck. Markku Puotanen och Heikki Suomala övervakar.

Välkommen till Vasa

Företagare, se hit!
**Reklamartiklar & Affärsgåvor med
Specialisering på Väskor**

Skräddarsydda väskor i nonwoven, bomull polyester, nylon, PU eller bamboo material för din affärsverksamhet, marknadsföring eller för t.ex mässor.

Vi har även andra specialgjorda affärsgåvor för era kunder eller anställda.

Reklamväskor är ett enkelt och effektivt sätt att synas och kommunicera med sin omgivning. Med rätt design, färg och kvalitet kan du stärka ditt varumärke.

Ta kontakt för mera information!

Tel. +358 505899724
sales@wasaasiantrading.com
www.wasaasiantrading.com

**Vi utför alla typer av RENOVERINGAR
på land och i skärgården**

- målning och tapetsering
- montering av parkett- och laminatgolv
- rör- och elarbeten
- våtrumsarbeten
- tvätt av tak och fasader
- målning av tak och fasader
- staket och terrasser enligt kundens önskemål
- nybyggen och mycket mer

www.mbk.fi

Oy Maalaamo MBK Måleri Ab Mjölnergatan 14, 65100 Vasa
Tel. 06-322 1313 Fax: 06-322 3060

PARO
BÅTAR-VENEET

520 RX

445

3.690,-

NYHET

SJÄLVLÄNSANDE
SJÖVÄRDIG
SÄKER
STABIL

SE
DEMO
FILMerna

Arholmsv. 64a
65410 Sundom
0500 - 660684

www.paro.fi

**Vi utför följande
arbeten inom
byggnadsbranschen:**

- Renoveringar
- Nybyggen
- Målningsarbeten
- Badrumsrenoveringar (VTT:s)
- Sanering av vattenskador
- Inredningsarbeten
- Takrenoveringar

**SF Rakennus
Bygg**

Centralgatan 34 B 9
65320 VASA

Ola Forsbacka ☎050-562 2485
Stefan Snåfs ☎050- 430 3970
namn.efternamn@rakbyggsf.fi

HELLRE UTVIKT ÄN UPPBLÅST **PORTA-BOTE**

www.ronnqvistbatar.fi

Gsm:0500 568504

Kaffehuset August

Musikfestspelens Meny

(i kraft alla dagar under festspelen)

Sundom böckling serverad på knäckebröd
Med vispat gräslökssmör och sallad, Coste d'Espere Chardonnay 12 cl
&&&

Dragon smaksatt Kalvsaute med spåda grönsaker och nypotatis
Eller

Ängad Torskrygg med citronsmör, fänkål och dillstuvad potatis
Les Carabènes Pinot Noir 16cl.
&&&

Rabarberpaj med vaniljsås, Cadillac Liqueureux semillon 8cl.

Menyns pris 35,00€ / person, Vinpaket 19,00€ / Person
Mot uppvisande av konsertbiljett ger vi 5,00€ i rabatt på meny

Kaffehuset August Hovrättsesplanaden 13 Vasa
Öppet Må-Lö 09.00-23.00 Sö 11.00-23.00
Tel. 06 32 00 555 www.kaffehusetaugust.fi

MUSIKFESTSPELN MUSIKKILJUHILAT MUSIC FESTIVAL
KORSHOLM
31.7 - 7.8 2013

"Brytningstid"

31.7. Öppningskonsert i Korsholms kyrka kl. 19.30, 25 € / pers.
1.8. Konsert och middag Restaurang Hemmer kl. 18.30, 52 € / pers.
3.8. Skärgårdsdag i UNESCOs världsarv Guidad buss, lunch, konsert kl. 11.00, 65 € / pers.
5.8. Galakväll på Vasa Stadshus från kl. 17.00, 55 € / pers. (3 konserter)

Konstnärlig ledare
Henri Sigríðsson
piano

Biljetter: 10-25€, Studio Ticket, Rewell Center, Vasa, tel. 0700-96525, www.studioticket.fi
Hela programmet: www.korsholmmusicfestival.fi - info@korsholmmusicfestival.fi
Musikfestspelen Korsholm, tel 06-322 23 90, Frilundsvägen 2, 65170 VASA.

SOMMARHOTELL
Sommarhotellens öppettider från hemsidorna

Vasa Campus Hangö Campus
efn. 0103271409 efn. 010 327 1628
logi@efo.fi kansli@evangelica.net
Strandgatan 21-22 Esplanaden 6
65100 VASA 10900 HANGO
www.efo.fi www.evangelica.net

ROOTS
vattenbaserade kylgelé

Innehåller 10 olika aktiva antioxidanter som ger en naturlig hjälp vid värk!
Kylgelén motverkar inflammation och löser upp muskelspänningar.

Tabita products Ab, Vasa Tel: 06-3209 110 / 050-522 0371
www.engedi.fi | tabita@engedi.fi

**VASA
BETONG**
- Makes the Best of Rock -

BESTÄLLNINGAR (06) 320 8150 - (06) 320 8100
FABRIKSBETONG - TRANSPORT - PUMPNING

VASA GRÖNSAKER
Tel.
06-315 7100

**Torgparkeringens
BILTVÄTT**

vardagar 7.30-18.00
lördagar 8.30-16.00
Handtvätt, vaxning
och städning

Utan
tidsbeställning

Vi finns på nedre plan.

Evangeliska folkhögskolan
i Svenskfinland

Vasa Campus Hangö Campus

"Vi vill ge dig ett år att
utvecklas - och att minnas"

Våra linjer 2013:
cre@tiv music@
dat@fotoWeb språk@
www.efo.fi

Hangö Campus linjer:
Global
Sea Adventure
www.evangelica.net

Evangeliska folkhögskolan i Svenskfinland
Vasa Campus, Strandgatan 21-22, 65100 Vasa
Fin. 010 327 1600

Res med oss

Platser kvar på följande höstresor:

*7-16.10 La Bella Italia
*2-9.11 Beijing med Mathias Nylund

Umeå-resor:
Torsdag 25.7, 1.8, 15.8
Lördag 27.7, 14.9

Musikal- och teaterresor:
*18-20.10 Musikalsuccén Priscilla Queen Of The Desert i Stockholm, en dag i Stockholm
*21-24.11 Musikalsuccén Priscilla Queen Of The Desert i Stockholm, en natt på hotell
*5-8.12 Steninge Slott och Stockholm, möjlighet att se '30-årsfesten' med Galenskaparna och After Shave samt Priscilla Queen Of The Desert

Julresor:
*22-24.11 Jultomtens verkstadsby i Rovaniemi
*5-8.12 Julmarknad i romantiska Rudesheim

Allt detta och mycket, mycket mer...
Se mer info på vår hemsida!

Spänningsfyllt • Upplevelserikt • Minnesvärt

INGVES www.ingves.fi
Närpes 020 7434 530 | Vasa 020 7434 520

Välkommen till Vasa

Automatisk poäng-räkning!	Barn-ungdoms- o. familje-bowling
Kom på besök och träva!	
VASA BOWLINGHALL	
Krutkällarevägen 2, 65100 Vasa Tel. (06) 317 2257 www.vklvbf.com	

Vaskiluodon Ruokala
Vasklot Matservering

Smakliga luncher vardagar kl. 10.30-14.45
Skeppsredaregatan 3, 65710 Vasa
Tel. 050-5431528

Olivia's
CHIC INTERIOR & DESIGN

- * Mode i vintagestil
- * Inredning och presenter
- * Lokala produkter

Allt till sommarens fester, hittar Du hos Olivia's i Vasa Saluhall.
Vasaesplanaden 18 tel. 06-312 4002

Välkommen!
Sommaröppet: Må-Fre 10-17, lö 10-14

Ruskaresa
till Äkäslompolo 20-24.9

Vandringar och utfärder.
Bussresa med start från Vasa.
Logi med helpension vid Raitismaja (innehåller morgonmål, lunchmatsäck, middag och kvällsmål).
Pris 410 euro per person

RAITISMAJA
HALLGÅRDEN MED FULL SERVICE

Bokningar & förfrågningar:
06-3180 900 / 0400 126 830 www.raitismaja.fi

KALEVAN KISAT
25.-28.7.2013
KALEVA SPELEN
KAARLENKENTTÄ | KARLSPLAN
VAASA | VASA

Tahtipöly
Pieneläinten Hautaustoimisto
Begravningsbyrå för smådjur

När det är dags att ta farväl av ditt husdjur

- * Hämtning hemifrån el. veterinär
- * Kremeringar * Urnor
- * Minnessaker

Handelsplanaden 29 Vasa
050 443 2280 eller 050 443 4480
info@tahtipoly.fi
www.tahtipoly.fi

Vi finns där kunderna finns

Ju bättre vi känner våra kunder desto bättre kan vi hjälpa dem.

LokalTapiola erbjuder lokal och personlig försäkringsbetjäning precis som namnet säger.

Det är alltid lättare att besöka en bekant försäkringssakkunnig på orten.

Välkommen!

LOKALTAPIOLA
FÖRSÄKRING • BANK • PLACERING

Tjänsteleverantörer: Lokalförsäkring Ömsesidigt Bolag, lokal-försäkringsföreningar och Ömsesidiga Försäkringsbolaget Tapiola

TRELLEBORG TÄTNINGAR
för dörrar - fönster...

GUMMI-JÄRVINEN AB

Femmar, remskivor, slangar, O-ringar, stela-tätningar, mannhjul, lyftbålen, trjip-
Tegelbruksgatan 47, 65100 Vasa, 06-317 4044, 317 2629, fax 06-312 6288
www.gummi-jarvinen.com

VASA FÄRG AB
Smedsbyvägen 17
Välkommen!

VÄRICITY-BOMILJÖ
Köpmansgatan 16,
Jakobstad

Efterfrågade PANU husfärg hos oss!

- Träskydd • träskyddsimpregnering
- träolja

Trädgårdsmaskiner från oss!

Robinson VIKING ZIGA STIHL WALTER

Ultralätta motorsågar
för t.ex. gallringar
Stihl MS 192 CE Erb. **399 €**
• Volym 30 cm² • 3,4 kg

Stihl MS 181 Erb. **299 €**
• Volym 32 cm² • 4,3 kg

Högtryckstvätt
STIHL RE 98 **199 €**

Grästrimmer
STIHL FS 38 **199 €**

Smidiga gräsklippare
Robust bioklippare!
Viking MB 2 R **249 €**

Testvinnare!
Viking flisare GE150 **399 €**

Hydrostatdrivna STIGA Villa **ÅKGRÄSKLIPPARE**
Frontmonterat Combiaggregat
fr. **2450 €**

STIGA Multiclip 50 EURO
Klippbredd 48 cm. Klipphöjd 5 lägen mellan 31-75 mm. Briggs & Stratton motor. **299 €**

De populära yrkesröjsågarna
GRÄSUTRUSTNING PÅ KÖPET

OBS! Dubbla vinkelväxlar
Stihl FS 410 Erb. **765 €**
Stihl FS 460 Erb. **895 €**
Stihl FS 490 Erb. **995 €**

Varför pruta på säkerheten eller kvaliteten
Nya modeller!
Arbeta säkert och användarynligt med STIHL skyddsutrustning!
Fråga efter paketpris.

MASKINSERVICE • KONEHUOLTO
Cirkelv. 15, 65100 Vasa www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi
tel. 06-318 2950 0500-364 688

STARKKI

Och saker börjar hända.

Stenhagavägen 2, 65300 Vasa.
Tel. (06)356 3500

Öppethållningstider må-fre 7-19, lördag 9-15
Företagstjänst betjänar vardagar kl. 8-16

KRYSSSET JULI

	BMA 2013	MUST LAGER-PLATS (Mos 19:1)	CONNERY	EST PÅ STRÅDEN STÄP PÅ STANKA	DYRKA	ABRA-HAMS FAR (Jes 24:2)	ASAFS SON (Jes 24:2)	LITEN POJKE (LITET SAMHELLI HAR DOK I BIBELN)	LITEN POJKE (LITET SAMHELLI HAR DOK I BIBELN)	
	STAD (Apg 17:1)			KLINGAR FÄLSKT LÄNGO-MÅTT	AMERI-KANSK ARKITEKT FARBOR					FIOL
	IDELIGEN SPLETS	EN RAR ISRAELIT (Joh 1:47) DOKTOR		TON MAT-LUST	KAN KOMMA ETT LK PUNKT I DOK-VERKON	EISK ORGANISERAD BROTTSO-MÅLT				SMEK
MEDIUM	ILSKEN TILL-GJORDA	FINSK FÖR-FÄTARE	KANT-REF PÅ NAT	TRANAR	GERÄNNE VILL PAKISTAN HÖGTIDSKAUD	LITTERÄR KOTTERI FÖR-NUFFIG				
				DEL AV KOMAGL KÄNSLO-SAMMA						
					INLEDA	LÖN FINSK SJO		SKYNDIG 25/6		
	GUDS... KOPAN HÄGÅR* (Mos 21:17)		DUO ÖK I ÖKEN		STEL BLEV MATIAS (Apg 1:16)		RUTE-NIUM	STUP	ASTRO-NOMISKA ENHETEN	SVAMPIL
	NÄRLIUT	HÄNNING-BLIVANDE (JESUSE 2 Sam 21:14)					VALSAT KRYPTIN			
			ASTAT	HÄGLES SÄLJA VIO DOKKAR			KAN MAN SPELA EFTER REPUDEIN			
	KOLVÄTE VÄR VALUTA		HAND-LEDARE DAVIDS HUSTRA (2 Sam 3:3)		AR SKORV LIG MUD TÄLLINEN ALI (2 Sam 22:12)			STAD I ITALIEN	GRÖN-ÖMRÅDEN	
			FISKA RADDN		KAM-PADE		LÄTER JAM HEBREISK WILD-METER			
	PRÄST (Neh 8:1) FLERTAL				KINESISK "VÄG" WEST	ANNAN HELT KORT	EMMAUS VANDRAN (Luk 24:13)			
	FLÖDA			LAPP GRUS		JA I MOSKVA LEF KARLSEN	POJK-NAMN ARGON		TVÄ	NIKLAS ANDERS-SON
			ARBETS-PLATS FÖR KOCK		ENSAH		MOTSATS TILL DAGEN			
	USLA KUSTAN-TILLGÅTT	KAMP-IDKOTI			ADENAU			STRÄL-GLANS		

Konstruerat av BRITT-MARI ANDFOLK

MIDSOMMARKRYSSSETS LÖSNING

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Margaretha Lundgren**, Helsingfors, **Nina Hellén**, Jakobstad och **Berit Ekholm**, Ekenäs.

VINN BÖCKER!

SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 13 augusti 2013 till: Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "Julikryssset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i kryssset följer 1917 års översättning. Lycka till!

Namn & adress:

E-post:

(Fyll i, så får du aktuell information från Kyrkpressen och Fontana Media.)

	POSTER	A	GENOM	ORAK HÄGEN SÖNDEN	HÄGT AV VIKY	VÄR UPPRÄTT JÄRAN	U	GENOM	A	SOLDAT-ÄNDE	ELSER	T	VÄR... (LITET DOK) (Luk 2:10)
		F	O	L	K	D	R	Ä	K	T	E	R	BÖKA
	EN... (LITET DOK) (Luk 2:10)	F	L	E	G	O	N		T	E	N	O	R
		M	I	L	D		L	A	B	A	N	G	O
	GENOM... (LITET DOK) (Luk 2:10)	S	E	S	A	M		R		N	U	E	T
	VÄR... (LITET DOK) (Luk 2:10)	C	A	G	A	B	U	S		E	N	A	
BMA 2013	↓	RUISL-KOFF	Ä	TOLV-TINGEN LINNEN	O	STAD I JARNA KLONEN	U	HÄRST SÄNDEN BURE	O	H	Ä	G	N
PROFIL (Apg 13:2)		S	I	L	A	S	R	U	T	N	A	S	A
HIL... (LITET DOK) (Luk 2:10)		Ä	N	G	B	A	D		S	T	E	G	
NIOB		N	B	E	K	A	A	O		E	S	A	K
A		G	R	A	A	M	E	N		E	L	A	N
JORD I... (LITET DOK) (Luk 2:10)	↓	O	C	H		M	U	S	I	K		V	I
HÄR... (LITET DOK) (Luk 2:10)		T	E	A		T	O	N	D	O		R	O
M		O	T	T		E	T	Y	M	O	L	O	G
DÄR... (LITET DOK) (Luk 2:10)		T	O	N	D	S	K	A		O	N	A	
T		U	R	N	Y	R		U	T	E	G	Ä	N
VÄR... (LITET DOK) (Luk 2:10)		R	A	P	A	U	S		L	I	D	A	

UR EVANGELIET

”Akta er för de falska profeterna som kommer till er förklädda till får men i sitt inre är rovlystna vargar.”

Läs mera i
Matt. 7:15-23.

OM HELGEN

Allt är inte guld som glimmar

En kristen människa måste kämpa för att skilja sanning från lögn och rätt från orätt. Om hon känner Gud och frågar efter hans vilja leds hon fram till sanningen.

RUNT KNUTEN

”Saxofonmusik från visa till psalm.”

Munsala kyrka söndag
28 juli kl. 20.

INSIDAN

Ansvarig redaktör:
Erika Rönngård,
(09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Björn Sten 0400 012 390, bjorn.sten@kyrkpressen.fi
Leif Westerling 050 329 4444, leif.westerling@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi

BETRAKTELSEN BJÖRN ÖHMAN

ILLUSTRATION: SONJA BACKLUND

Sanning och sken

DÅ JAG GÅR OMKRING i trädgården följer jag med fruktträdens blomning. I år var det varmt och det fanns pollinerande insekter under blomningstiden. Mycket riktigt har det börjat växa kart på träden och det ser ut att bli ett bra äppel- och plommonår. Däremot tog körsbären stryk av den sena våren liksom enbuskarna som ännu är bruna och illamående. De goda frukterna är eftertraktade medan de usla blir hängande kvar i träden.

Jesus jämför profeterna, det vill säga den som är ledare för folket i religiös, andlig och politisk mening, med fruktträden. Det är inte lätt att veta om det människor säger är rätt och riktigt. Det är själva handlingen och frukten av handlingen som avgör om orden och tankarna är riktiga och rätta. Men eftersom orden handlar om profeterna, ledarna, kan vi tänka att de inte berör mig. Jag är väl ingen ledare eller profet. Men en av poängerna med Jesu undervisning är att vi alla, liksom fruktträden, är skapade för att bära god frukt. Det är inte möjligt för mig eller för dig att skjuta vårt ansvar ifrån oss. Det följer med uppdraget vi har att bära frukt.

RESPEKTEN FÖR ALLT LEVAND gör att vi ibland tvekar inför de val vi gör. Vem har rätt? Vem står för sanningen? Ibland kan det vara svårt att skilja mellan olika slags sanningar och veta vad som är rättvisa. Men i längden visar det sig nog vilken sanning som bär frukt och vem som är rättvis.

Det är lätt att vara efterklok och tänka att andra borde ha vetat bättre. Kärlekens dubbla bud är inte alltid entydigt men det pekar i varje fall på vårt ansvar för varandra och vårt uppdrag att söka efter sanning och Guds vilja. Det förvekligas i vårt livssätt. Hur vi bemöter varandra och omgivningen ger uttryck för vår livshållning. Då lärjungarna drömmer om makt i det nya riket som ska komma tar Jesus barnen som exempel. Om ni inte blir som barnen kommer ni aldrig in i Guds rike – det är tankeväckande.

I liknelsen om fruktträden som inte bär frukt vill trädgårdens herre hugga bort det ofruktsamma trädet för att ge rum åt träd som bär frukt. Men trädgårdsmästaren vet att goda träd ska bära frukt. Han tar trädet i försvar och lovar sköta och ta hand om det så att det bär frukt nästa år. På samma sätt får vi vända oss till mestaren Kristus och be om vishet och mod att bära frukt. Det innebär också en förståelse för att vi inte alltid förmår bära frukt. Vår djupaste längtan handlar om frid och fred, om glädje och kärlek.

Björn Öhman är kyrkoherde i Åbo svenska församling.

#bönetwitter

”Herre hjälp oss att tålmodigt söka skilja sanning från lögn och leva enligt din vilja.”

Följ Kyrkpressens böne-twitter på sökordet #bönetwitter

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
5 Mos. 12:32-13:4
eller Job 28:7-16, 23-28

ANDRA LÄSNINGEN
1 Joh. 4:1-6

EVANGELIUM
Matt. 7:15-23

Nionde söndagen efter pingst. Temat är ”Sanning och sken”.

PSALMFÖRSLAG

**203, 167, 334,
330, 471 (N),
468:3.**

Psalmerna är valda av
Tor Lindgård.

KLARSPRÅK

Kapell är ett mindre kyrkoutrymme som kan användas för gudstjänster, förrättningar och andakter. Ordet kommer från latinets *capella* som betyder ”kort kappa” och syftar på den plats där den helige Martin av Tours kappa förvarades.

Kapellet kan vara en fristående byggnad eller en del av en större byggnad – antingen i form av ett sidokapell i en kyrka eller exempelvis som en del av ett lägerområde, sjukhus eller shoppingcenter. En del kapell byggs för speciella användningsområden, t.ex. begravningskapell och dopkapell.
Källor: evl.fi, Wikipedia.

KALENDERN 19.7-1.8

DOMPROSTERIET

● **BORGÅ**
SÖ 21.7 KL. 10: MÄSSA I EMSALÖ KAPELL, Lindgård, Johan Terho, Camilla Wiksten-Rönnebacka
KL. 10: MÄSSA MED SKRIFTSKOLA I S:T OLOFS KAPELL PELLINGE
Puska, konfirmander, hjälpredare
KL. 12: HÖGMÄSSA I DOMKYRKAN Smeds, Johan Terho, Wiksten-Rönnebacka
TI 23.7 KL. 12: ORGELKVART I DOMKYRKAN, Sanna Huttunen
KL. 19: MUSIK I SOMMARKVÄLLEN I SVARTBÄCK-SPJUTSUNDS SKÅRGÅRDSKYRKA
Tema ”Kärlekens sänger”, Wiksten-Rönnebacka, sång, Emelie Adolfsson, piano, Anne Starck, flöjt, Dan Rönnebacka, bas
ON 24.7 KL. 19: LÄSMÖTE I Qvis Vilhelms Mathastuga, Vessö, Anderssen-Löf, Söderström
TO 25.7 KL. 12: ORGELKVART I DOMKYRKAN Camilla Wiksten-Rönnebacka
TO 25.7 KL. 14: KAFFEANDAKT I CAFÉ ANKARET, Terho, Wiksten-Rönnebacka
TO 25.7 KL. 20: SOMMARKONSERT I DOMKYRKAN, Marja Turu, kantele, Pia Vilermo, flöjt
SÖ 28.7 KL. 10: MÄSSA I KULLO BYKYRKA, Smeds, Johan Terho, Söderström
KL. 12: HÖGMÄSSA MED KONFIRMATION I DOMKYRKAN, (Pellinge 1) Puska, Smeds, Wiksten-Rönnebacka.
TI 30.7 KL. 12: ORGELKVART I DOMKYRKAN, Sanna Huttunen
TO 1.8 KL. 12: ORGELKVART I DOMKYRKAN Camilla Wiksten-Rönnebacka
TO 1.8 KL. 20: SOMMARKONSERT I DOMKYRKAN, Medeltidsensemblen Ruber

● **SIBBO**
S:t SIGFRID: Sö kl 12 mässo Katja Korpi, Anders Ekberg.
Sö 28.7 kl 12 mässo Katja Korpi, Kerstin Öhman.
Missionsauktion: i N Paipis bykyrka Ti 23.7 kl 19. Inledning Charlotte Steffansson.
Sommarmusik i Sibbo: To 25.7 kl 19:30 i Sibbo gamla kyrka S:t Sigfrid. Barockensemblen Argo.
To 1.8 kl 19:30 i Sibbo Kyrka. Dag-Ulrik Almqvist, orgel. Fritt inträde, programblad 5€.

Herman Wallén sång, Lena Wallén piano
Högmässa: sö 28.7 kl 12 i kyrkan, af Hällström, Kantola
Sommarcafé: ti 30.7 kl 13 i församlingshemmet
Utfärd till Högholmen: to 1.8. Start kl.10. Gratis transport, inträdet betalar var och en själv. Anm. till kansliet 044-722 9200, senast 30.7

● **PERNÄ**
Högmässa: sö 21.7 kl. 10.00 i kyrkan, Anita Widell, Rita Bergman
Konsert: on 24.7 kl. 18.00 i Sarvsalö kapell. Sång: Camilla Wiksten-Rönnebacka, flöjt: Anne Starck, piano: Emelie Adolfsson, bas: Dan Rönnebacka
Taizemässa: sö 28.7 kl. 18.00 i kyrkan, Anita Widell, Paula Jokinen
Läsmöte: to 1.8 kl. 18.00 hos Nina och Christoffer Sundberg i Härpe
Pernä pastorskansli stängt v. 29: Pastorskansliet i Lovisa, Drottninggatan 22, har öppet vardagar kl. 9-12. Telefonväxel, 044-7229 200, öppen vardagar kl. 9-15.

● **HELSINGFORS PROSTERIET**

HELSINGFORS PROSTERIET

● **JOHANNES**
SÖ 21.7 kl.12: Högmässa i Johanneskyrkan. Ray, Audas, Almqvist.
Må 22.7 kl.13-15: Sommarcafé i Höran, Högborgsgatan 10, gatuplanet. Frände.
Ti 23.7 kl.12: Lunchmusik i Gamla kyrkan.
On 24.7 kl.14: Sommarcafé i S:t Jacobs kyrka. Drumsö.
kl.19: Orgelsommarskonsert i Johanneskyrkan. Henrico Steven, orgel.
To 25.7 kl.12: Klavertramp i Berghälls kyrka. Temat i år är amerikansk orgelmusik. Efteråt servering och presentation av musiken i kyrkans kapellsal.
Sö 28.7 kl.12: Högmässa i Johanneskyrkan. Audas, Djupsjöbacka, Almqvist.
Må 29.7 kl.13-15: Sommarcafé i Höran, Högborgsgatan 10, gatuplanet. Frände.
Ti 30.7 kl.12: Lunchmusik i Gamla kyrkan.
On 31.7 kl.14: Sommarcafé i S:t Jacobs kyrka. Drumsö.
kl.19: Orgelsommarskonsert i Gamla kyrkan. Eero Annale, orgel.

● **MATTEUS**
Matteus hemsida: www.matteus.fi
MATTEUSKYRKAN: Åbohusv. 3
SÖ 21.7 kl. 12: högm, Hallvar, Mauriz Brunell. Kyrkkaffe
TI 23.7 kl. 19 **Exultate, jubilate!** Anna Immonen sopran, Katri Vesänen orgel, Hanna Varis piano. Med metro till musiken konsert. Fritt inträde, program 5 euro. Mera info: www.metrollamusiiikkiin.fi
SÖ 28.7 kl. 12: högm, Hallvar, Mauriz Brunell. Kyrkkaffe
On 31.7 kl. 12-14: Trettio minuter sommarmusik med Hanna Varis, orgel och piano. Kaffeservering efteråt, Helena Rönnberg och Mauriz Brunell.
DEGERÖ KYRKA: Rävsvägen 13
SÖ 21.7 kl. 10: högm, Hallvar, Mauriz Brunell. Kyrkkaffe
To 8.8 Kvällsutärd till Sjömanskyrkan i Nordsjö: Ävfärd från Matteuskyrkan kl.17. Vi besöker kyrkan där sjömanspräst Jaakko Laasio berättar om verksamheten och håller en andakt. Vi klättrar upp i hamntornet och beundrar utsikten och avslutar med kvällste och smörgås som var och en betalar själv.
Anm. till kansliet senast 5.8 före kl.12 tfn (09)2340 7300.

● **PETRUS**
www.petrusforsamling.net
SÖ 21.7:
- kl. 10 Högmässa: i Munksnäs kyrka (Tegelstigen 6). Bonde, Varho.
- kl. 12 **Gudstjänst:** i Äggelby gamla kyrka (Brofogdevägen 12). Otto Granlund, Varho.
SÖ 28.7:
- kl. 10 Högmässa: i Munksnäs kyrka (Tegelstigen 6). Bonde, Varho.
- kl. 12 Högmässa: i Äggelby gamla kyrka (Brofogdevägen 12). Sandell, Varho.
to 1.8:
- kl. 17 **SommarPuls:** på Seuris (Månsasvägen 21). Kom med på en trevlig stund ute på gräsmattan i solskenet. (-) Grillen står varm, så ta med dig något gott att grilla. Passa på att träffa härliga människor som också är i stan på sommaren. Vi ses!
Puls startar igen i Månsas kyrka (Skogsbacksvägen 15) söndag 18.8, kl. 15.30.
Allsång på Björkebo: Har du hört om ”Allsång på Skansen”? Nu blir det ”Allsång på Björkebo” lördagen den 17 augusti med start kl. 13 från Vespervägen 12. Björkebo är församlingens sommarhem i Nummela (Hurrinpolku 20). Vi sjunger och får höra sång. Servering med salt och sött till kaffet. Avslutning med andakt i det lilla Björkeboka-pellet. Återfärd ca kl. 16.30. Anmälan senast 14.8 till församlingens kansli 09-2340 7100.

PÅ MARKNIVÅ är San Clemente en medeltida basilika.
FOTO: COLOURBOX

▲ **SAN CLEMENTE** är känd för mosaiken i högkoret.

▼ **DEN SOM** vänder blicken upp mot taket ser det här. FOTON: WIKIMEDIA

312 e Kr

Kejsar Konstantin segrar över sin medkejsare i slaget vid Ponte Milvio och utfärdar religionsfrihetsedikt.

323

Kejsaren sammankallar till stort kyrkomöte i Nicaea.

330

Konstantinopel grundas som ny huvudstad.

394

Kristendomen blir enda tillåtna religion i romarriket.

410

Rom stormas och plundras av visigoterna.

476

avsätts den siste västromerska kejsaren, Odovacer blir kung.

Kyrka i tre våningar

KYRKSERIE. Den här kyrkan kan man läsa som en historiebok, lager för lager. Det är San Clemente som står i tur i KP:s serie om tidiga kristna kyrkor i Rom.

TEXT: HEDVIG LÅNGBACKA

Vänner av klassiska engelska deckare känner kanske igen den här miljön? Kyrka i centrum av Rom, i tre våningar eller lager – nederst ett Mithras-tempel, på mellanvåningen en tidig kristen kyrka och på marknivån en medeltida basilika. Allt omhändertaget av irländska dominikanermunkar.

Kyrkan där intrigen i **Ngaio Marsh's** bok *Allt kan hända i Rom* utspelar sig finns på riktigt. Den fascinerande "tre-våningskyrkan" San Clemente ligger bara två stenkast från Colosseum och är helgad åt en av de tidiga påvarna, **Clemens I** (ca 91-101). Som flera andra av de i mina ögon allra finaste romerska kyrkorna har San Clemente en föga imponerande fasad. Den är vacker men mycket

enkel. Det spännande finns på insidan.

I hela Rom lever som känt olika historiska lager sida vid sida eller på varandra. San Clemente är ett typexempel på det här – besökaren får förflytta sig genom seklerna längs smala branta trappor.

Trolsk stämning

Allra längst ner finns det lämningar av ett Mithras-tempel. Vid den tid under första århundradet då kristendomen småningom fick fotfäste i staden Rom fanns det en uppsjö av olika trosriktningar och sekter att välja mellan – inte så olik vår egen tid.

Förutom den officiella statsreligionen fanns flera egyptiska och persiska trosystem som vann anhängare: gnostisimen, zoroatris-

men och kulter som dyrkade till exempel Isis, Serapis eller Mithras och som höll sina sammankomster i privata hem. Myndigheterna tolererade de flesta, förutsatt att de troende i övrigt fyllde sina plikter mot samhället.

Mithraskulter var en av flera mysteriereligioner. Den påminner i viss mån om senare tiders frimureri. Bakom den konkreta världen tänkte sig anhängarna en djupare sanning, en god gud, som män (och bara män) kunde komma nära och förstå genom en serie riter och övningar. En viktig del av kulturen var gemensamma måltider. Så de rester som Mithras-tempelbesökaren ser är ett altare omgivet av stenbänkar under San Clemente. I finländska ögon påmin-

”Det fanns en uppsjö av olika trosriktningar och sekter att välja mellan – inte så olik vår egen tid.”

ner det faktiskt litet om en bastu. Där får man då tänka sig att deltagarna i gudstjänsten suttit eller legat till bords.

Nere i den djupa källaren är stämningen trolsk. Det ekar en del och man hör sorlet av vatten från en urgammal underjordisk ledning. Lokalen är bara svagt upplyst så det gamla altaret får en märklig lyster.

Men Mithras-kulter och småningom alla de andra religionerna fick på 300-talet ge vika för den, som man då uppfattade det, judiska sekten kristendomen som växte sig riktigt stark under kejsar **Konstantins** beskydd. Då har det troligvis gått så att de som ägde huset raserade en del av det gamla templet och byggde en ny kyrka ovanpå. Arkeologerna tror att kyrkan började byggas under slutet av 300-talet.

Slavarnas apostel

Mellanvåningen i San Clemente är låg och trång och inte alls imponerande men full av minnen av den gamla kyrkan som delvis i sin tur raserades när den nya byggdes

på 1100-talet. Konsthistoriskt intressanta fresker från 700- och 800-talen täcker en del av väggarna. På en av dem kan man se Clemens lida martyrdöden i Svarta havet, dit han hade blivit förvisad efter att ha haft alltför stor framgång med sina predikningar i det första århundradets Rom.

Den här kontakten till Svarta havet är orsaken till att det i ett annat hörn av den gamla kyrkan finns ett altare tillägnat **Kyrillos** eller slavarnas apostel som han kallas tillsammans med brodern **Methodios**. De här båda 800-talsmunkarna fick i uppdrag att översätta Bibeln till slaviska språk och kom under den processen att skapa ett nytt alfabet, det glagolitiska, som är ett första-dium till det kyrilliska som nu används av flertalet slaviska språk. Enligt legenden hittade de här missionärerna gamle Clemens kvarlevor i en stad på Krimhalvön och hämtade dem tillbaka till Rom. Kyrillos begravdes sedan själv här i kyrkan.

Flera väggplattor med kyrilliska inskrifter påminner

om att det här var tider då teologiska diskussionsvägor visserligen gick mycket höga men då alla kristna fortfarande kunde sägas höra till samma världsvida kyrka.

Mästerverk i mosaik

Den "nya", översta kyrkan har så mycket vackert och intressant att berätta om att det för ett kort besök gäller att välja en sak av många. Jag väljer mosaiken i högkoret. Med oändligt tålmod och oändlig skicklighet arbetade troligen mosaikläggare från Konstantinopel med att skapa ett mästerverk som skulle leda alla besökares tankar till en högre och skönare verklighet.

Mitt i den, för mig just hänförande, kompositionen finns korset med vår Frälsare. Över, under och bredvid honom på korsarmarna sitter vita duvor, renhetens, oskuldens och Andens symboler. Som en påminnelse om att all denna skönhet finns till tack vare Hans offer.

Ingen dum tanke att ta med sig på väg ut i denna av skönhet dignande stad!

INKAST ANN-CHRISTINE MARTTINEN

Ljus och taggtråd

MITTEMOT en vacker, vit moské står en liten förfallen kyrka. Då jag stiger in fladdrar tiotals ängsliga duvor ut ur sina bon från det som en gång varit den grekisk-ortodoxa kyrkans ikonostas. I väggskevorna växer ogräs, golvet är fullt av sand, fjädrar och duvavfall. Fönsterluckorna gapar utan glas. Mot en vägg, där det en gång funnits ett altare, har någon ställt en illafaren ikon av papp. Framför ikonen finns en klump smält stearin. Någon har bett här.

Den lilla kyrkan ligger i norra Cypern, i den del som ockuperades av Turkiet år 1974. Strömmar av grekcyprioter flydde från norr till öns södra delar, lämnade hem, arbete och kyrkor. Turkarna flydde i motsatt riktning, lämnade hem, arbete och moskéer. FN upprättade en buffertzonen mellan delarna. Fast båda parter säger att de vill lösa problemet fortsätter konflikten. Tullstationer, taggtråd, sandsäckar och tunnor finns kvar och kan iaktas på nära håll i den delade huvudstaden Nicosia.

Det mest besynnerliga exemplet på olöst konflikt finns i staden Famagusta på det ockuperade området. Stadsdelen Varosha var en gång Cyperns Riviera, med underbara sandstränder, boulevarder och hälften av hela Cyperns hotellrum. Vid invasionen flydde de skräckslagna grekcyprioterna söderut. Eftersom man inte kunde komma överens om Varoshas öde omgavs hela härligheten med taggtråd och isolerades totalt från den övriga staden. Varken ditt eller mitt!

Varosha är ett Törnrosaslott – utan invånare. Allt är fortfarande som det var för 40 år sedan då invånarna flydde i panik: lämnade dukade bord, kylskåp fyllda med mat, bäddade sängar. Nu smulas byggnaderna sönder, våning för våning, hissarna har rämnat ner i hisschakten. Ännu tre år efter invasionen brann enstaka lampor och spred ett svagt ljus över spökstaden.

Bitterhet hörs i samtalen. ”Jag vägrar besöka den ockuperade sidan, vägrar att visa upp mitt pass i mitt eget land”, sade en grekcypriot.

Sedan var det påsknattens gudstjänst. Jag hade ofta deltagit, för mamma var ortodox. Men här var det annorlunda. Bara en bråkdel av församlingen rymdes in i kyrkan. På kyrkbacken brann en enorm brasa: ”Judas-bränning pågår”, fick jag veta. Lågorna var skrämmande höga, som kyrktornet! Efter att församlingen vandrat runt kyrkan och ropat ”Kristus är uppstånden” blev det liv i luckan. Då hösslet i kyrkan bara fortsatte, röt prästen: ”Håll mun, gudstjänsten fortsätter!”

Folket bar brinnande ljus i händerna och ljus i lyktor. De förde försiktigt hem ljusen både till fots och i bilar. Kyrkans eld får inte slockna på vägen. Hemma vandrade de med ljusen i alla rum och välsignade hemmet.

”Gammal är kyrkan, Herrens hus, står medan människoverk falla.”

Ann-Christine Marttinen är filosofie magister och tidigare missionär.

”Allt är fortfarande som det var för 40 år sedan då invånarna flydde i panik.”

En liten skillnad – Elva texter om kristet liv
Red. Patrik Hagman och Liisa Mendelin
Elva skribenter, elva berättelser. En bild av kristendomen som motstår alla försök att fångas i en kliché. Hft 24,90 €

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi

En semesterkappsäck med böcker!

”Det känns som detta är en flock som behövs, en ung rörelse framåt i gemensamma försök till godhet.”
Nya Åland

Fänge hos tsaren
Yvonne Hoffman
En spännande berättelse om Jöns och Lisen som blir tillfångatagna under Stora ofredens tid. Inb. 22,90 €

”Hoffman bjuder på en spännande och lärorik läsoplevelse med många oväntade svängar.”
Västra Nyland

Hjulens på bussen går runt
Anna Brummer
Den efterfrågade sångboken och dubbel-cd:n finns nu igen att fås!
Inb. 25 €, dubbel-cd 20 €

Fontana Media

Välkommen 9–11.8.2013 till Terjärv och Evangeliföreningens missionsfest & Kenyamissionens 50-årsjubileum!

MOTTO ÄR ”KRISTI KÄRLEK DRIVER OSS”.

- **Festplats** är Terjärv kyrka om inte annat anges.
- **Arrangörer** är Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland r.f. (SLEF) och Terjärv församling.
- **Särskilt barn- och ungdomsprogram** ordnas vid flera tillfällen.
- **Hela programmet finns på www.slef.fi**

FREDAG 9 AUGUSTI

14.30 **Välkomstmöte.** Timo Saitajoki, Brita Jern, Terjärv strängband.
16.00 **Bibelstudium.** Det blev stor glädje i den staden – evangeliet kommer till Samaria, Rune Imberg. Sång av Alf & Ronny.
19.00 **Kvällsmöte.** Kristian Norrback, Ingemar Klemets, Heidi Orori, Forna Ungdomskören. Paus med servering.
21.30 **Kvällsmässa.** Jan-Erik Sandström. Kvartettsång.

LÖRDAG 10 AUGUSTI

9.00 **Morgonandakt** i församlingshemmet. Bernhard Söderbacka.
10.00 **Missionssamling.** Albert Häggblom. Intervju, Johanna och Jonny Wargh. Missionssträngbandet.
12.30 **Bibelstudium.** Han fortsatte glad sin resa – den förste afrikanen får ta emot evangeliet, Rune Imberg. Syskonkören.
14.00 **Samlingar i bönehusen och i Terjärv skola samt Seurat kirkossa.**
• Småbönders bönehus. Samling kring Sionsharpan, Ronny Borgmästars, Joel Norrvik, Johnny Vidjeskog.
• Högnabba bönehus. Ingvar Dahlbacka, Lisen Söderbacka, Teresekvartetten.
• Kortjärvi bönehus. Bengt Djupsjöbacka, Torolf Nygård, Solveig Mikkonen, Kerstin Nilsson, Iris Sandberg.
• Seurat kirkossa. Esa Luomaranta, Ahti Pakkala. Osmo Äivo. Lauluryhmä Mariat, Sonja Smedjebacka.
• Terjärv skola. Att åka ut som missionär förr och nu, Helena Sandberg, Carina Häggblom, Majgret Lillsjö, Maj-Len Onditi.
16.00 **Familjegudstjänst.** Albert Häggblom. Festens barnkör. Intervju, Eva och Ove Gädda.
19.00 **Missionärvälsignelse** av Eva och Ove Gädda. Ingvar Dahlbacka. Missionskväll – Kenyamissionen 50 år. Olof Jern, Evans Orori, Linnéa Klemets. Intervju, Märta Norrback. Ungdomskören Evangelicum. Folkhögskolans lysteringsånger. Paus med servering.

SÖNDAG 11 AUGUSTI

10.00 **Högmässa** med nattvard. Timo Saitajoki, Boris Sandberg. Terjärv kyrkokör. Radiering för 18.8.
13.00 **Missionsfest.** Kristian Sjöbacka, Göran Stenlund. Ungdomskören Evangelicum. Karasträngbandet.

Frank Mangs Center

NINA ÅSTRÖM

19.7 kl. 19:00

Besök av Gospel Riders 7XSf, vittnesbörd, konsert, servering...

Kom ihåg! Mangsveckan med Stojan Gajicki 8-11.8!

Senaste nytt hittar du lätt på vår hemsida!

www.frankmangscenar.fi

Frank Mangs Center, Kristinestadsvägen 884, 64240 Närpes

GRATIS KORV & KAFFE
Lörd 20.7 9-14 vid SALE i KVEVLAX
Sång & Musik! Hojar och Bilar!
Gospel Riders kl. 9:00-10:00
Arr: församlingarna i Kvevlax

Visste du att ...

Kyrkpressen sparar skog!

Tidningen trycks på ett finländskt miljömärkt papper som till största delen består av returpapper.

KP

KYRKPRESSEN

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

VÄRLDEN KONFLIKT

”Men riktiga martyrer, oskyldiga som lider döden för sin tro, tillhör inte historien utan i högsta grad nutiden.”

Elisabeth Sandlund i Dagen om dagens krig som dödar oskyldiga.

BLOGG MINISTERANSVAR

Bäst lämpad

”Ska kyrkans angelägenheter i regeringen vila på den som bäst kan sköta dem eller finns det anledning att i fortsättningen överföra ansvaret till någon som klarar av att sköta sina uppgifter på ett neutralt sätt”, frågar sig **Ville Jalovaara** på

sin blogg på kotimaa24.fi, gällande inrikesminister **Päivi Räsänen**s senaste uttalanden.

Under regeringsförhandlingarna 2011 förflyttades ansvaret för kyrkofrågor till inrikesministeriet efter att ha legat på kulturministerens bord sedan självständigheten.

HUNURIJÄRVI I HÄRMÄ DRAGSPELSFESTIVAL SÖNDAG 4.8 kl. 14

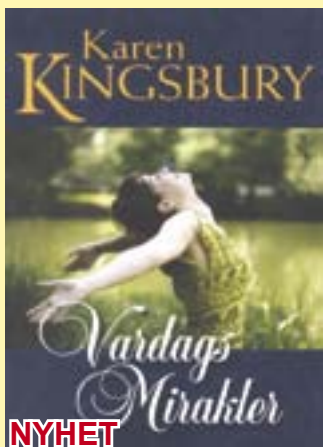
Dragspelsgrupperna TRO, HOPP o Kärlek och Selektä.
Ett 20-tal dragspelare, bas Olav Eliasson, elgitarr Christine Eliasson. Allsång och solosång av: Estrid Hjorth, Rolf Sjöbacka, Sven-Erik Syrén m.fl.
Tal Helge Stenmark. Servering, fritt inträde, bokbord.

Stående bord i Restaurangen från kl. 11: Förrätt, varmrätt och efterrätt, kaffe å 25€/pers. Ring och beställ bord till tel. 050-365 7331 direkt till Torsten i Härmä, eller till Syrén tel 050-301 6598.

Kör från Oravais till Kimo och sedan mot Alahärmä efter Kuoppalavägen ca. 10 km. Du som kommer norrifrån sväng i Ytterjeppo efter väg 19 mot Alahärmä, före centrum sväng till höger efter Kuoppalavägen ca 7 km, skyltar finns uppsatt.

Engsbo buss: avgår kl 11.45 fr. Stenco i Övermalax, Elektriska och Bygdegården 11.55, via Bränno 12.00, Vasa stadshus 12.20, Smedsby Vallonia 12.30.

Bussavgift 25€/pers. Ring om bussen till Syrén 050-3016598 senast 2.8
Välkommen på Festival till en insjö, njuta av naturen arr. BB-Teamet

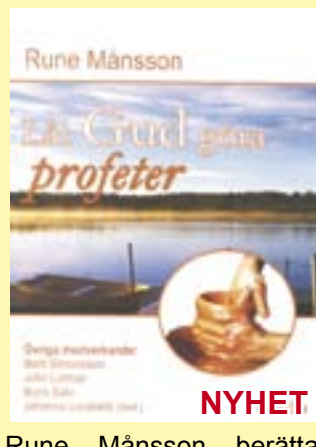
NYHET
Vardagsmirakler är en hjärtevärmade samling av sanna berättelser hämtade ur vanliga människors liv. De har alla blivit berörda på ett övernaturligt sätt genom mirakulösa ingripanden, besvarad bön och ängladesök.

128 sidor **21,50€**

NYHET
Signe är tolv år och lever ett rätt vanligt liv. Hon virkar, bakar, simmar och har en bästis i Hanna. Signe har börjat fundera på vad som är meningsfullt.

98 sidor **18,90€**

NYHET
Rune Månsson berättar också om sin väg in i profetisk tjänst. Berit Simonsson och John Lidman ger praktiska kommentarer till profetisk funktion. Boris Salo medverkar.

128 sidor **17,00€**

SYRÉNS BOKHANDEL I MAXMO

Från kyrkan efter Norrfjärdsvägen

Tisdag 23 juli kl 13-18

Billiga böcker från **1€-2€** och **3€-4€**

cd skivor med Curt & Roland, Bosse & Anita, Janne, Frank Mangs, Birgitta & Svante m.fl. **Pris från 2€/st**
Grattis kort m.fl. motiv å **30 cent** dubbla kort å **1€ /st**,
Massor med vackra tavlor från **2,50€**.

Vi bjuder på kaffe med dopp. Välkommen

Resa i natten, Ett ljus jag ser på andra sidan bron, Styrkan i hans hand, Det namnet skall skimra som en stjärna, Drömmen om ett paradys, När det skymmer

Sammanlagt 19 sånger
 CD 20,00€

Nåd över allt förnuft, Några hade kommit, Prylarna och himlen, Gud har så många blommor, I ditt hjärta lägga till, Glöm inte bort att änglarna finns

2 CD 81 sånger
 DVD 13 sånger
25,00€

Alla tiders kortpaket

Innehåller: 40 st. blandade kort såsom Grattis, Barn, Djur, Tänkvärda ord, Bibelspråk samt 3 st. dubbla kort **19,00€ / paket**

NYHET
Sammanlagt 14 sånger

CD 10,00€

På vägen hem, Gud är trofast, Det urgamla kors allt förvandlar, Då är Han där, Lyckodrommar, Gud har omsorg om dej, Livets källor flödar, Underbara balsam, Tätt vid korset, Gud i dina händer, En liten stund med Jesus, Jag har hört om ett land, Min sång skall bli om Jesus, Lär mig din väg

Sång av: Brita Vikström, Frida Ådahl, Janne Nyholm Estrid Hjort, Marjatta Ärnfors, Anne-Gurine och Daniel Oskarsson, Övermark Pensionärskör, Olav Eliasson m.fl.

NYHET
Leta Gud i alla dina blommor, Led mig hem, Det kommer en ny tid, Det ljusnar nu, Det blev så stilla, Lita på din Gud, Medan skymningen sig sänker, Det gryr mot dag, Sammanl. 20 sånger

CD 20,00€

NYHET
Några hade kommit, Glöm inte bort att änglarna finns, Han finns bakom molnen ändå, Och många, många andra
Sammanl. 32 sånger

2 CD 25,00€

NYHET
Jag älskar livet, En himmelsk melodi, Det finns ett liv att få, Stad i ljus, En gång ska vi åter mötas, Jag går mot ljusa tider, Sammanl. 10 sånger

CD 20,00€

NYHET
Jag har hört om en stad ovan molnen, Guds källa har vatten till fyllest, Gud i naturen, Han är min sång och min glädje, Sammanlagt 14 sånger

CD 10,00€

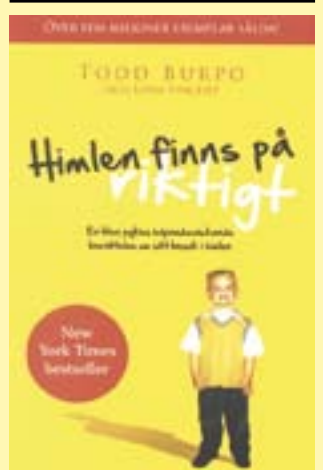
NYHET
O store Gud, Ovan där, Genom allt, Min fader vakar över mig, Så stor är Jesus kärlek, Vad gränslös kärlek, Jag håller hans hand
Sammanl. 12 sånger

CD 20,00€

NYHET
Du är ljus och jag är din, Aldrig ensam mer, Till härlighetens hand, Jesus är livet för mej, Gyllne morgon, Mamma är det långt till himlen
Sammanl. 15 sånger

CD 20,00€

En liten pojkes häpnadsväckande berättelse om sitt besök i himlen

Nu till specialpris **14,90€** 206 sidor

Kulspetspennor 1€/st.

1. Blott en dag ett ögonblick i sänder
2. Var dag är en sällsam gåva
3. Blyertspennor, med text 10 st. för 1€

NYHET

Ett trettiotal berättelser, trovärdiga ögonvittnesskildringar om nära - döden - upplevelser, möten med änglar, och andra fascinerade erfarenheter. Det ger oss en fängslande inblick i livet.

270 sidor
 24,90€

Sänd in din beställning till Sven-Erik Syréns förlag, Norrfjärdsvägen 44, 66640 Maxmo, tfn. 06-345 0190, 050-301 6598, svennesforlag@hotmail.com

Namn: _____
Adress: _____
Tel: _____

Fakturan sänds med varorna. 10 dagars betalningstid postporto tillkommer